

ULOGA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U ZAPOSLENOSTI I GOSPODARSKOM RAZVOJU SISAČKO- MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

Galić, Lara

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:848920>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Lara Galić

**ULOGA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U
ZAPOSLENOSTI I GOSPODARSKOM RAZVOJU
SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE**

DIPLOMSKI RAD

Lara Galić

**ULOGA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA U
ZAPOSLENOSTI I GOSPODARSKOM RAZVOJ
SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE
THE ROLE OF SMALL AND MEDIUM
ENTREPRENEURSHIP IN EMPLOYMENT AND
ECONOMIC DEVELOPMENT OF SISAČ-MOSLAVA
COUNTY**

DIPLOMSKI RAD

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet - Zagreb

Kolegij: Poduzetnička strategija

Mentor: Prof. dr.sc. Vladimir Čavrak

Broj indeksa autora: SD135R16

Zagreb, rujan 2020.

Sažetak

Ovim diplomskim radom opisano je i provedeno istraživanje na temu zapošljavanja stanovnika Sisačko-moslavačke županije u malim i srednjim poduzećima te razvoj poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Kroz rad su opisani bitni pojmovi, vezanu uz temu, predstavljene su mjere za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.

Sekundarnim istraživanjem podataka Državnog zavoda za statistiku, knjiga i stručnih članaka, može se zaključiti kako su mala i srednja poduzeća pokretači i održitelji gospodarskog rasta i razvoja ne samo svih ekonomija već i Sisačko-moslavačke županije.

Radom je potvrđeno da su mala i srednja poduzeća glavni nositelji gospodarskog razvoja županije te da zapošljavaju većinu stanovnika županije.

Radom je također dokazano da se stanovništvo županije iseljava, da županija bilježi izrazito visoku stopu ne zaposlenosti uz plaće koje su niže od prosječne plaće na razini Republike Hrvatske.

Kroz rad je prikazano poslovanje malih i srednjih poduzetnika u županiji, te njihov poslovni rezultat.

U radu je prikazan pozitivan primjer na koji se grad Novska bori s iseljavanjem mladog stanovništva i privlačenjem poduzetnika u svoje područje.

Ključne riječi: Sisačko-moslavačka županija, malo i srednje poduzetništvo, broj zaposlenih, mjere poticanja malog i srednjeg poduzetništva

Summary

This thesis describes and conducted research on the topic of employment of residents of Sisak-Moslavina County in small and medium enterprises and the development of entrepreneurship in Sisak-Moslavina County.

The paper describes important concepts related to the topic, presents measures to encourage small and medium enterprises.

Secondary research of data from the Central Bureau of Statistics, books and professional articles, it can be concluded that small and medium enterprises are the drivers and maintainers of economic growth and development not only of all economies but also Sisak-Moslavina County.

The paper confirmed that small and medium enterprises are the main bearers of the county's economic development and that they employ the majority of the county's inhabitants.

The paper also proves that the population of the county is emigrating, that the county records a very high unemployment rate with salaries that are lower than the average salary at the level of the Republic of Croatia.

The paper presents the business of small and medium enterprises in the county, and their business results.

The paper presents a positive example of the city of Novska struggling with the emigration of young people and attracting entrepreneurs to its area.

Keywords: Sisak-Moslavina County, SMEs, number of employees, measures to encourage SME entrepreneurship

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Područje i cilj rada	2
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka	2
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. Općenito o poduzetništvu	4
2.1. Pojam i podjela poduzetništva	4
2.2. Tipovi i struktura poslovnih subjekata	7
2.3. Razlika između broja registriranih i aktivnih poslovnih subjekata	10
2.4. Poticajne mjere te pozitivni učinci malog i srednjeg poduzetništva	13
2.5. Potencijalne barijere hrvatskih poduzetnika	14
2.6. Uloga poduzetništva i važnost njegovog opstanka za ekonomski razvoj	15
3. Gospodarsko i ekonomsko stanje Sisačko-moslavačke županije	18
3.1. Opći podaci i demografski pokazatelji	18
3.2. Socio-ekonomski položaj stanovnika županije	21
3.3. Snaga gospodarskih djelatnosti te utjecaj na tržište rada	24
3.4. Strategija razvoja Sisačko-moslavačke županije	25
4. Razvoj poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji te njegov utjecaj na povećanje zaposlenosti	28
4.1. Kretanje nezaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji	28
4.2. Struktura zaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji	29
4.3. Gospodarski subjekti i oscilacije broja poduzeća kroz godine	32
4.4. Državni poticaji za samozapošljavanje	33
4.5. Stimulacija poduzetničkih aktivnosti	34
5. Državne mjere poticaja poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji	38
5.1. Poduzetnički inkubatori	38
5.2. Poduzetničke zone	40
5.3. Financijski rezultati poduzetnika Sisačko-moslavačke županije	43
5.4. Potencijal za razvoj socio-ekonomskog stanja Sisačko-moslavačke županije	44
6. Zaključak	45
Literatura	47
Popis tablica	50
Popis grafikona	50
Popis slika	50

1. Uvod

U radu je obrađena definicija poduzetnika i poduzetništva, te je prikazana podjela poduzetništva s obzirom na vrste poduzetništva: tradicionalno, korporativno i socijalno poduzetništvo. Opisane su podjele poduzetništva s obzirom na oblik osnivanja, pravni oblik, te podijela s obzirom na veličinu.

Prikazane su poticajne mjere za razvoj malog i srednjeg poduzetništva županije, te je opisano kakve mjere mogu biti.

Navedene su i kratko opisane barijere s kojima se suočavaju poduzetnici Republike Hrvatske, te kako one utječu na malo i srednje poduzetništvo.

Kroz rad su prikazani opći demografski podaci o županiji i stanovništvu, te socio-ekonomski pokazatelji, zaposlenost, obrazovanje i dohodak, stanovnika županije, kretanje stope nezaposlenosti stanovnika županije s usporedbom stope nezaposlenosti Republike Hrvatske te kretanja u periodu od 2007. do 2019. godine.

Prikazano je kretanje zaposlenosti, broja poduzeća, izvoz poduzetnika i kretanje plaća u periodu od 2007. do 2019. godine.

Kroz rad je također prikazano poslovanje poduzetnika sa sjedištem u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Prikazani su primjeri dobivanja potpora iz Europske unije na primjeru poduzetničke zone Marof u Lekeniku te poduzetničkog inkubatora PISMO u Novskoj.

1.1. Područje i cilj rada

Predmet diplomskog rada je analiza utjecaja malog i srednjeg poduzetništva na području Sisačko-moslavačke županije, te ekonomski razvoj navedene županije. Svrha i cilj su direktno analizirati utjecaj malog i srednjeg poduzetništva na zapošljivost stanovnika koji žive na području Sisačko-moslavačke županije. Na tom je području zabilježen veliki porast iseljavanja stanovnika, a jedan od razloga je i porast broja nezaposlenih na tom području. Kroz ovaj će se rad pobliže objasniti kako državne mjere i poticaji putem stvaranja poduzetničkih inkubatora i financijskih poticaja mogu utjecati na stvaranje interesa stanovnika za samozapošljavanjem.

Glavni cilj diplomskog rada je pružiti uvid u stvarno stanje i djelovanje malih i srednjih poduzetnika na području Sisačko-moslavačke županije, te analizirati utjecaj malog i srednjeg poduzetništva na zapošljivost stanovnika županije.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

Prilikom izrade diplomskog rada za provođenje istraživanja i analizu rezultata korišteni su domaći i strani sekundarni izvori podataka u koje se ubrajaju razne stručne literature kao što su knjige, članci i novine, većinom dostupni na Internetu. Svi prikupljeni i obrađeni sekundarni izvori podataka vjerodostojni su za istraživanje jer bilježe iste rezultate promatrane pojave. Vrsta istraživanja je izviđajno (eksplorativno) istraživanje koje pruža uvid u situaciju i omogućuje njezino razumijevanje, a također je dobra podloga za moguća naredna istraživanja zadane teme diplomskog rada. Kvantitativnom metodom generaliziranja podataka dolazi se do konačnog zaključka na zadanu temu, a ne eksperimentalna metoda donosi razne spoznaje koje istraživač opaža i bilježi, ali na njih ne utječe. U radu je primijenjeno teorijsko i praktično znanje, stečeno tijekom studija.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Diplomski rad podijeljen je na šest cjelina, od kojih se dva poglavlja odnose na istraživanje tržišta. Prvo poglavlje predstavlja uvod u temu diplomskog rada. Drugo poglavlje definira osnovne pojmove, usko vezane uz temu poduzetništva, koji služe kao podloga narednim istraživanjima. Treće poglavlje opisuje gospodarsko i ekonomsko stanje Sisačko-

moslavačke županije. Četvrto poglavlje je vezano za razvoj poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji, prikazuje razvoj malog i srednjeg poduzetništva u razdoblju od 2007. do 2018. godine. Također u četvrtom poglavlju su predstavljene mjere državnih poticaja za samozapošljavanje. U petom poglavlju se navode državne mjere poticaja poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji te se razmatra potencijal za razvoj županije. Šesto poglavlje donosi zaključno razmatranje teme diplomskog rada.

2. Općenito o poduzetništvu

Ne postoji jedinstvena definicija poduzetništva niti poduzetnika. Mnogo autora je dalo različite definicije poduzetništva i poduzetnika te većina autora prilikom definiranja poduzetništva koristi slijedeće : preuzimanje rizika, ulaganje kapitala, organizacija poslovanja, uočavanje poslovnih prilika, autonomija djelovanja, ostvarivanje dobiti.

Joseph Schumpeter definira poduzetnika kao nosioca inovacija, novih kombinacija činitelja proizvodnje.

John Samuel Dodds (1987.) smatra da je poduzetnik vlasnik i upravljač poduzeća koji pribavlja kapital, snosi rizik proizvodnje i kontrolira poduzeće.

R.L.Heilbroner i J.K.Galbraith (1987.) definirali su poduzetnika kao čovjeka čija je ekonomska zadaća upravljanje poduzećem.

Ernest Bohmer i koautori razlikuju poduzetnika vlasnika i ovlaštenog poduzetnika. Njihove su primarne funkcije utvrđivanje ciljeva poduzeća, planiranje, organizacija, kontrola, polaganje računa i predstavljanje poduzeća¹.

Poduzetništvo je posebna gospodarska funkcija, različita od vlasničke i upravljačke, točnije, to je skup više međusobno povezanih funkcija usmjerenih na kretanje novih poslovnih inicijativa s ciljem očekivanja iznad prosječnih prihoda. Poduzetništvo predstavlja viši stupanj sposobnosti da se uoči i percipira izvanredna prilika za mogući poslovni uspjeh, te poduzetničku odlučnost da se uđe u akciju i kada je poduzetnički rizik izuzetno visok.²

2.1. Pojam i podjela poduzetništva

Poduzetnici su sve osobe koje pokreću poslovanje, upravljaju resursima, preuzimaju odgovornost nad poslovanjem poduzeća te preuzimaju sve rizike koji se pojavljuju prilikom poslovanja.

Poduzetnici ulaze na tržište s inovativnim idejama koje zadovoljavaju vlastite potrebe ili potrebe tržišta s ciljem ostvarivanja dobiti.

¹ Šipić, N., Najdanović, Z., (2012), Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, [str. 11.], Dostupno na : <http://pvzg.hr/wp-content/uploads/2018/08/Skripta-osnove-poduzetnistva-03-2013.pdf> [20.12.2019.]

² Škrtić, M., Vouk, R. (2006), Osnove poduzetništva i menadžmenta, Kama, Zagreb, [str. 21.]

Poduzeće je svaki subjekt koji se bavi ekonomskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni oblik. To uključuje, posebno, samozaposlene osobe i obiteljska poduzeća koji se bave obrtom ili drugim djelatnostima te partnerstva ili udruženja koja se redovno bave ekonomskom djelatnošću.³

Znatno opširnija definicija poduzetnika je ta da je poduzetnik vlasnik, odnosno menadžer u poduzeću, a njegove su funkcije:⁴

- pribavljanje kapitala,
- organizacija proizvodnje kupovinom i kombiniranjem inputa,
- odlučivanje o količini outputa u svijetlu očekivane potražnje te
- preuzimanje rizika (s obzirom na okolnost da resursi moraju biti angažirani i plaćeni prije nego su učinci prodani).

Poduzetništvo se može podijeliti na nekoliko različitih oblika i to na: ⁵

- tradicionalno poduzetništvo,
- korporativno poduzetništvo i
- socijalno poduzetništvo.

Tradicionalno poduzetništvo je najčešće vezano uz sektor malih i srednjih poduzeća. Predstavljala tradicionalan način pokretanja poduzeća od nule, kupnje postojećeg poduzeća ili kupovine franšize . Poduzetnik pribavlja kapital potreban za pokretanje poduzeća, alocira resurse u proizvodnju ili pružanje usluga, preuzima sve poslovne rizike s ciljem ostvarivanja dobiti.

Korporativno poduzetništvo karakteristično je za velika poduzeća. Puno je složenije u odnosu od tradicionalnog poduzetništva te se odvija unutar već postojećih poduzeća. Korporativno

³ Europska komisija (2014.) Uredba komisije (EU) br. 702/2014 o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivim s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, [str. 67], Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0702&from=en> [22.08.2019.]

⁴ Šipić, N., Najdanović, Z., (2012), Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, [str. 12.], dostupno na : <http://pvzg.hr/wp-content/uploads/2018/08/Skripta-osnove-poduzetnistva-03-2013.pdf> [20.12.2019.]

⁵ Prelas Kovačević, A., Bosnić, I., Britvić, J., (2013.) Uvod u ekonomiku poslovanja, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica

poduzetništvo raspolaže s puno većim resursima od tradicionalnog poduzetništva te posjeduje menadžment koji se bavi organizacijom i vođenjem poduzeća.

Socijalno poduzetništvo, za razliku od tradicionalnog i korporativnog poduzetništva, se ne bazira na ostvarivanju zarade već se vodi stvaranjem pozitivnog društvenog ili okolišnog učinka. Ukoliko poduzeće ostvaruje dobit kroz svoje poslovanje, dobit se reinvestira u poduzeće s ciljem daljnjeg širenja poslovanja ili se koristi za druge projekte socijalnog poduzetništva.

Primjeri socijalnog poduzetništva su neprofitne organizacije.

Zakon o računovodstvu definirana tri kriterija koji se uzimaju u obzir prilikom razvrstavanja poduzetnika po skupinama, a navedeni se podaci utvrđuju posljednji dan poslovne godine koja prethodi godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Navedeni se kriteriji dijele na:⁶

- ukupna aktiva,
- prihodi te
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Dakle, prema navedenim pokazateljima, poduzetnici se dijele na:⁷

- mikro poduzetnici,
- mali poduzetnici,
- srednji poduzetnici i
- veliki poduzetnici.

Tablica 1: Podjela poduzetnika po veličini

	Ukupna aktiva	Iznos prihoda	Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine
Mikro poduzetnici	<2.600.0000 kn	<5.200.000 kn	<10
Mali poduzetnici	<30.000.000 kn	<60.000.000 kn	<50
Srednji poduzetnici	<150.000.000 kn	<30.000.000 kn	<250
Veliki poduzetnici	poduzeća koja prelaze najmanje dva od tri kriterija		

Izvor: Narodne novine, Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20

⁶ Narodne novine, Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 42/20, 47/20), Dostupno na : <https://burza.com.hr/portal/novo-razvrstavanje-poduzetnika/11074> [10.08.2019]

⁷ Narodne novine, Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20), Dostupno na : <https://burza.com.hr/portal/novo-razvrstavanje-poduzetnika/11074> [10.08.2019]

Ukoliko poduzeće prelazi najmanje dva od tri kriterija navedena kriterija za definiranje malih i srednjih poduzeća klasificirati će se kao veliko poduzeće.

Neovisno o tim kriterijima, veliki poduzetnici su i banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje i reosiguranje, leasing društva i društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, faktoring društva, investicijska društva, burze te još manji broj ostalih poduzetnika.⁸

Mikro poduzetnik relativno je nova skupina poduzetnika, a njegovu je klasifikaciju definirao Zakon o računovodstvu iz 2016.godine te Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva iz 2016. godine. Uvođenje te nove kategorije poduzetnika nije nažalost pridonijelo nikakvom pojednostavljenju u izvještavanju za tu kategoriju poduzetnika.

Mikro i mali poduzetnici dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje, dok srednji poduzetnici uz navedene trebaju sastaviti i: izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala, godišnje izvješće i izvješće posloводства. Uz sve navedeno, srednji poduzetnici podliježu obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja.

2.2. Tipovi i struktura poslovnih subjekata

Zakon o trgovačkim društvima propisuje da se mogu osnivati sljedeći oblici trgovačkih društava:⁹

- javno trgovačko društvo,
- komanditno društvo,
- dioničko društvo,
- društvo s ograničenom odgovornošću.

Javno trgovačko društvo mogu osnovati barem dvije ili više osoba. Svaka osoba koja je član navedenog društva, odgovara neograničeno cijelom svojom imovinom. Svi članovi ulažu

⁸ Narodne novine, Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 42/20, 47/20), Dostupno na : <https://burza.com.hr/portal/novo-razvrstavanje-poduzetnika/11074> [10.08.2019]

⁹ Škrtić, M., Vouk, R. (2006.), Osnove poduzetništva i menadžmenta, Kama, Zagreb, [str. 43-44]

podjednake uloge te mogu upravljati društvom. Na kraju svake poslovne godine sastavlja se račun dobiti i gubitka.

Komanditno društvo je društvo osoba, sačinjeno od najmanje 2 osobe. U ovom obliku postoje članovi komplementari i komanditori. Komplementari odgovaraju neograničeno cijelom svojom imovinom, dok komanditori koji snose odgovornost do iznos uloga.

Dioničko društvo je društvo kapitala čiji broj članova društva nije ograničen. Članovi društva sudjeluju u prikupljanju temeljnog kapitala koji minimalno mora iznositi 200.000 kuna. Ukoliko jedan član posjeduje više od 50% udjela stječe većinska prava pri odlučivanju.

Najučestaliji pravni oblici poduzetništva u slobodnom poduzetništvu su:¹⁰

- inokosna poduzeća ili individualna,
- partnerstava ili ortaštva i
- korporacije ili dionička društva.

Čak 71% poduzeća čine inokosna ili individualna poduzeća. Karakterizira ih obveza prema državnim propisima, ograničenost u financijskim resursima, jednostavnost te kontrola jedne osobe, najčešće vlasnika.. Prednosti inokosnih poduzeća u odnosu na velika su: jednostavnost u strukturi menadžmenta, brže odgovaranje na promjene na tržištu, brzo donose odluke, niža stopa poreza na dobit. Nedostaci su: vlasnici često nemaju potrebna znanja i vještine, otežano zaduživanje, upitna vremenska neograničenost poslovanja.

Partnerstvo ili ortaštvo je udruživanje dvije ili više osoba radi ostvarivanja profita.

Prednost ortaštva je podjela odgovornosti, postojanje poreznih olakšica, udruživanje različitih znanja i vještina, više početnog kapitala za pokretanje poslovanja te raspodjela profita. Nedostaci su: neslaganje partnera prilikom donošenja odluka, neograničena odgovornost, duži proces zatvaranja. Partneri pridonose davanjem uloga ili glavnice te stječu imovinu poslovanjem ortaštva.

¹⁰ Šipić, N., Najdanović, Z., (2012), Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, [str. 11.], Dostupno na : <http://pvzg.hr/wp-content/uploads/2018/08/Skripta-osnove-poduzetnistva-03-2013.pdf> [20.12.2019.]

Korporacije su najčešće velika poduzeća. Prednosti su ograničena odgovornost, lakše pokretanje i zaduživanje, odvojenost vlasništva od menadžmenta poduzeća. Nedostaci korporacija su: donošenje odluka na više razina uzrokuje sporije odgovore na promijene koje se odvijaju na tržištu, dvostruko oporezivanje prilikom isplate dobiti dioničarima, veći troškovi pokretanja.

Definiranje malog i srednjeg poduzeća može se provesti i prema udjelu u poduzeću. Prema tome, postoje tri kategorije poduzeća: ¹¹

- neovisna poduzeća,
- partnerska poduzeća i
- povezana poduzeća.

Neovisna poduzeća su u potpuno neovisna ili partnerski povezana s jednim ili više poduzeća. Udio jednog ili više poduzeća mora biti manji od 25% ukupnog udjela poduzeća i obrnuto. Drugi slučaj je kada j udio 25% ili više, ali ne više od 50%, pod uvjetom da nisu povezani. U tu skupinu pripadaju poslovni anđeli, fondovi za razvoj, neprofitni istraživački centri, sveučilišta.

Poduzeće postaje partnersko onda kada udio jednog poduzeća u drugom ne iznosi manje od 25% i ne više od 50%. Odnosno kada poduzeće posjeduje samostalno ili s više drugih poduzeća 25% ili više kapitala ili glasačkih prava drugog poduzeća.

Povezana poduzeća su ona u kojima jedno poduzeće ima većinu glasačkih prava u drugom poduzeću, može postaviti ili smijeniti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog odbora drugog poduzeća, ostvaruje vladajući utjecaj ili kontrolira drugo poduzeće.

¹¹ Web stranica, EU.projekti, Klasifikacija malih i srednjih poduzeća prema hrvatskom i europskom zakonodavstvu, Dostupno na: <http://www.eu-projekti.info/portal/klasifikacija-malih-i-srednjih-poduzeca-prema-hrvatskom-i-europskom-zakonodavstvu> [22.08.2019.]

2.3. Razlika između broja registriranih i aktivnih poslovnih subjekata

Tablica 2 prikazuje broj ukupan broj registriranih pravih osoba na 31. prosinca u Sisačko-moslavačkoj županiji. Ukupan broj registriranih osoba za svaku godinu čini zbroj registriranih trgovačkih društava, registriranih poduzeća i zadruga te registrirane ustanove, tijela, udruge i organizacije. U tablici je prikazan postotak aktivnih trgovačkih društava te aktivnih poduzeća i zadruga.

Tablica 2: Razlika u broju registriranih i aktivnih poslovnih subjekata u razdoblju od 2007. do 2019. godine

Godina	Ukupan broj registriranih trgovačkih društava, poduzeća, zadruga te ustanova i organizacija	Registrirana trgovačka društva	Registrirana poduzeća i zadruga	Registrirane ustanove, tijela, udruge i organizacije	Registrirani subjekti u obrtu i slobodnim zanimanjima	Postotak aktivnih trgovačkih društava	Postotak aktivnih poduzeća i zadruga
2007.	6.319	1.714	2.133	2.472	2.575	81,86	13,55
2008.	6.533	1.866	2.136	2.531	2.589	83,33	13,67
2009.	6.629	1.960	2.088	2.581	2.525	82,24	11,11
2010.	6.795	2.160	1.961	2.674	2.388	83,80	9,18
2011.	6.969	2.339	1.874	2.756	2.300	74,65	4,80
2012.	7.185	2.473	1.875	2.837	2.248	76,18	4,80
2013.	7.352	2.557	1.873	2.922	2.144	82,44	4,91
2014.	7.611	2.753	1.874	2.984	2.026	83,73	4,96
2015.	7.878	2.962	1.878	3.038	1.910	84,91	5,17
2016.	5.728	3.174	196	2.358	1.880	56,71	18,37
2017.	5.634	3.061	170	2.403	1.826	60,76	20,00
2018.	5.822	3.208	162	2.452	1.892	63,40	22,22
2019.	6.156	3.500	162	2.494	2.046	59,65	19,14

Izvor: Državni zavod za statistiku, Priopćenja državnog zavoda za statistiku, Broj i struktura poslovnih subjekata po županijama, Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/11-01-02_02_2019.htm [10.03.2020.]

Državni zavod za statistiku definira registrirane pravne osobe i aktivne subjekte na slijedeći način:

- registrirane pravne osobe (poslovni subjekti) jesu jedinice upisane u Registar, i to: trgovačka društva, ustanove, zadruga, udruge, političke stranke, tijela javne vlasti i ostale neusklađene jedinice koje su imale pravnu osobnost prema propisima koji su prije bili na snazi;
- aktivne pravne osobe (poslovni subjekti) jesu registrirane pravne osobe upisane u Registar, za koje je status aktivnosti određen prema podacima iz eSPRI-ja.

U Registar se zasad ne upisuju fizičke osobe koje obavljaju djelatnost u skladu s propisima, strane udruge koje imaju sjedište u Republici Hrvatskoj i poslovni subjekti koji nemaju sjedište u Republici Hrvatskoj.¹²

Tablica broj 2 pokazuje razliku između broja registriranih i aktivnih trgovačkih društava, poduzeća i zadruga, te postotak aktivnih obrta i slobodnih zanimanja u promatranom razdoblju. Postotak neaktivnih trgovačkih društava se u razdoblju od 2007. do 2019. godine kretao između 15% do 25%, a najviši je bio u 2016. godini s 43,29% od ukupnog broja registriranih trgovačkih društava.

Najveći broj neaktivnih poduzeća i zadruga je bio u 2011. i 2012. godini kada je iznosio 95,20% od ukupnog broja registriranih poduzeća i zadruga, te na kraju 2019. godine iznosi 80,86%.

Iz tablice 1 je vidljivo kako je najniži postotak aktivnih trgovačkih društava u ukupnom broju registriranih pravnih osoba iznosio 56,71% u 2016. godini, dok je najveći bio u godini prije. Postotak aktivnih poduzeća i zadruga je u razdoblju od 2007. do 2015. godine bilježio smanjenje broja aktivnih poduzeća i zadruga, te je u 2015. bilo aktivno svega 5,17% poduzeća i zadruga.

Također vidljivo je kako je postotak aktivnih trgovačkih društava za promatrano razdoblje u intervalu od 56% do 84%, dok je postotak aktivnih poduzeća i zadruga puno manji te se u promatranom razdoblju kretao u intervalu od 4% do 22%.

Postotak registriranih obrta i slobodnih zanimanja u ukupnom broju registriranih trgovačkih društava, poduzeća i zadruga u 2007. godini iznosi 40,75% i na kraju 2015. godine iznosi svega 24,24%. Od 2016. godine do kraja 2019. godine broj registriranih obrta i slobodnih zanimanja u ukupnom broju registriranih trgovačkih društava, poduzeća i zadruga se kreće oko 32%.

Tablica 3 prikazuje ukupne prihode i neto dobitak, odnosno gubitak poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine te broj zaposlenih i prosječnu plaću za svaku godinu promatranog razdoblja.

Broj poduzetnika u Sisačko-moslavačkoj županiji bilježi stalni rast od 2007. godine kada je iznosio 1.384 poduzetnika do kraja promatranog razdoblja kada iznosi 2.308 poduzetnika. Poduzetnici Sisačko-moslavačke županije su u 2019. godini ostavili najveći ukupni broj prihoda u iznosu od 10,9 milijardi kuna i neto dobit u iznosu od 349 milijuna kuna, što je ujedno

¹² Državni zavod za statistiku, Priopćenje, Broj i struktura poslovnih subjekata u ožujku 2019., 9. svinja 2019. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/11-01-01_01_2019.htm

i najveća zabilježena neto dobit poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u promatranom razdoblju. U 2010. godini poduzetnici su ostavili najveći gubitak u promatranom razdoblju u iznosu od 823 milijuna kuna te su zapošljavali 18.556 zaposlenika s prosječnom plaćom od 4.011 kuna. U 2011. godini također je zabilježen drugi najveći neto gubitak poduzetnika promatranog razdoblja u iznosu od 823 milijuna kuna. Najniži broj zaposlenih osoba kod poduzetnika Sisačko-moslavačke županije je bio u 2016. godini kada je bilo zaposleno 16.076 osoba uz prosječnu neto plaću od 4.187 kuna.

Prosječna neto plaća zaposlenih osoba čiji je poslodavac poduzetnik Sisačko-moslavačke županije se kreće između 80,14% u 2019. godini i 87,32% prosječne neto plaće po zaposleniku kod svih poduzetnika u Republici Hrvatskoj u 2008. godini.

Tablica 3: Rezultat poslovanja poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine

Godina	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi u milijunima	Neto dobit/gubitak u milijunima	Broj zaposlenih	Prosječne mjesečne neto plaće po zaposlenom	Prosječna neto plaća po zaposlenom kod poduzetnika u RH
2007.	1.384	8.393	84	20.790	3.521	4.228
2008.	1.488	10.793	-69	21.106	3.968	4.544
2009.	1.572	8.790	-544	20.098	3.932	4.634
2010.	1.646	9.013	-832	18.556	4.011	4.664
2011.	1.697	10.046	-823	18.951	4.094	4.729
2012.	1.649	10.286	283	17.669	3.992	4.769
2013.	1.737	8.824	-301	16.998	3.970	4.778
2014.	1.757	8.717	-420	16.335	4.045	4.878
2015.	1.819	9.298	21	16.147	4.070	5.019
2016.	1.925	8.630	3	16.076	4.187	5.140
2017.	1.995	9.358	-37	17.015	4.309	5.372
2018.	2.162	10.266	-314	17.553	4.496	5.584
2019.	2.308	10.955	349	18.473	4.660	5.815

Izvor: Fina, Rezultati poduzetnika u Sisačko-moslavačkoj županiji, Dostupno na: https://www.fina.hr/novosti/-/asset_publisher/pXc9EGB2gb7C/content/u-sisacko-moslavackoj-zupaniji-u-2016.-godini-najvise-poduzetnika-a-najmanje-zaposlenih-u-razdoblju-od-10-godina?com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_pXc9EGB2gb7C_assetEntryId=86953 [20.02.2020.]

2.4. Poticajne mjere te pozitivni učinci malog i srednjeg poduzetništva

U Hrvatskoj segment malih i srednjih poduzetnika zapošljava 67% svih ukupno zaposlenih te sudjeluje s oko 50% u ukupnom izvozu. U Europskoj uniji u 2016. godini, mala i srednja poduzeća činila su gotovo 99,8% ne financijskog poslovnog sektora, zapošljavala 66,6% stanovništva te su generirala nešto manje od tri petine (56,8%) dodane vrijednosti koju stvara nefinancijski poslovni sektor.¹³

Mala i srednja poduzeća važna su za cijela gospodarstva, te su glavni nositelji svih gospodarstava kako u Europskoj Uniji tako i u Republici Hrvatskoj.

Sisačko-moslavačka županija je donijela mjere za poticanje malog i srednjeg poduzetništva, „Operativni plan za poticanje malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji tijekom 2019. godine“ u okviru kojeg su utvrđene slijedeće mjere:

- poticanje elektronske i druge industrije temeljene na većoj dodanoj vrijednosti,
- poticanje izvozne orijentacije gospodarstva,
- poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama,
- poticanje razvoja povoljnog financijskog okruženja za obrtništvo i poduzetništvo,
- poticanje razvoja kvalitetne poduzetničke infrastrukture,
- povezivanje sudionika turističkog razvoja i obogaćivanje turističke ponude,
- unapređenje promocije turističke ponude na području Sisačko-moslavačkoj županiji,
- poticanje razvoja selektivnih oblika turizma.¹⁴

Ukupne potpore za razvoj gospodarstva za 2019. godinu su iznosile 6.783.680 kuna, od toga najveći iznosi se odnose: 3.000.000 kuna se odnosi za subvenciju kamata na poduzetničke kredite, 2.383.680 kuna za razvoj poduzetničke infrastrukture.

Ukupne potpore za razvoj turizma za 2019. godinu su iznosile 3.165.500 kuna, od toga je 1.965.500 kuna namijenjeno za poticanje promocije turističke ponude u Sisačko-moslavačkoj županiji.

¹³ Annual report on European SME 2016/2017, Focus on self-employment, Europska komisija, Studeni 2017, Dostupno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b7b64b6-ca80-11e7-8e69-01aa75ed71a1/language-en> [28.10.2019.]

¹⁴ Sisačko moslavačka županija, 2018, OPERATIVNI PLAN poticanja malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji tijekom 2019. godine, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/sluzba/2018/10sjednica/TOCKA_5.pdf [02.11.2019.]

2.5. Potencijalne barijere hrvatskih poduzetnika

Svjetske banke provodi godišnja istraživanja za 190 zemalja, „Doing business“, te istražuje kako promjene u zakonodavstvu i propisima utječu na: pokretanje poduzeća, pribavljanje građevinskih dozvola, spajanje na električnu mrežu, upis vlasništva, dobivanje kredita, zaštita manjinskih investitora, plaćanje poreza, inozemno poslovanje, izvršavanje ugovora, rješavanje insolventnosti i poslovanje s vladom.¹⁵

Republika Hrvatska je prema posljednjem izvješću, Doing business 2020, postigla 73,6 bodova te se nalazi na 51. mjestu, što je pozitivan pomak u odnosu na 2019. godinu kada se nalazila na 59. mjestu rang ljestvice.

Republika Hrvatska je za 2020. godinu postigla najlošije rezultate u:

- dobivanju kredita,
- rješavanju insolventnosti i
- pribavljanju građevinskih dozvola.

Dobivanje kredita jedna je od najtežih stavki za mikro i mala poduzeća. Mikro i mali poduzetnici ovise o kreditiranju prilikom pokretanja poduzeća ili širenja poslovanja poduzeća. Srednja poduzeća su obveznici revizije godišnjih financijskih izvještaja te im to može omogućiti lakše dobivanje poslovnih kredita.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2018. godinu, stopa preživljavanja poduzeća u prvoj godini iznosi oko 86%, u drugoj godini oko 73%, trećoj godini 64%, četvrtoj godini 59% te petu godinu preživi 52% poduzeća.

Iz analize su izuzeta holding društva, javna uprava te fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost.

Insolventnost se tumači kao nesposobnost podmirenja obveza po roku dospijeca. Hrvatski poduzetnici se često susreću s privremenom insolventnošću, odnosno s kašnjenjem plaćanja obveza. Jedan od razloga zbog kojeg dolazi do kašnjenja plaćanje je novčani jaz u poslovanju, koji nastaje i zbog kašnjenja u naplati potraživanja, te se otvara začarani krug nenaplaćenih potraživanja i kašnjenja u plaćanju obveza. U slučaju trajne insolventnosti, odnosno kada dugovi poduzeća premaše vrijednost imovine, vjerovnici mogu pokrenuti stečajni postupak.

¹⁵ Svjetska banka, Doing business 2020., Dostupno na: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/croatia> [22.9.2020.]

Prilikom pribavljanja građevinske dozvole poduzetnik mora proći 22 procedure, te će od početka pribavljanja dozvola do početka radova proći ukupno 146 dana, a trošak svih potrebnih dozvola će iznositi otprilike 9,2% vrijednosti skladišta. Najduže procedure su: traženje i primitak građevinske dozvole, dobivanje odobrenja od komunalnog redarstva, odobrenje sanitarne inspekcije, odobrenje vatrogasne inspekcije, spoj na vodovodnu mrežu i kanalizaciju.

2.6. Uloga poduzetništva i važnost njegovog opstanka za ekonomski razvoj

Joseph Schumpeter smatra se ocem poduzetništva te poduzetništvo i inovacije smatra ključnima za ekonomski rast i razvoj. Elementi ekonomskog razvoja su ljudski resursi, prirodni resursi, kapital te tehnološki napredak i inovacije.¹⁶

Nijedna država ne može bez nekolicine vlasnika ili menadžera koji su spremni na sebe preuzeti rizik, otvoriti nove pogone, usvojiti nove tehnologije i uvesti nove načine poslovanja.

Poduzetništvo je najbitniji element za odvijanje proizvodnje. Od poduzetnika se zahtjeva, tj. očekuje posebna ideja za stvaranje i djelovanje. Kako je svaki čovjek zasebna jedinka, tako i svaki poduzetnik može svojim idejama, stilom razmišljanja i načinom djelovanja, posebno doprinijeti na svoje poslovanje, djelatnost, branšu pa i na kulturu i gospodarstvo neke zemlje. Njegova se moć očituje u slobodi odlučivanja i djelovanja. Može na svoj način poboljšati neki postojeći sustav i način rada. Poduzetnici su posebna kategorija poslovnih ljudi koji su vezani uz određeni stil života i način razmišljanja. Može se reći kako su, vođeni vlastitim nagonima, vlastitim uložnim novcem i željom za dokazivanjem i uspjehom, drugačije nastrojeni od primjerice menadžera zaposlenih u nekom poduzeću. Može se povući paralela gdje je očito da poduzetnik sam ovisi o svojim sposobnostima i upravljanjem poslovanja jer je i zaposlenik i voditelj poslovanja. On sam može utjecati na poboljšanje rada nekog posla. Dobar je poduzetnik proaktivan u svojim postupcima. On samostalno ili u partnerstvu s drugima ulazi u rizik kako bi zadovoljio potrebe kupaca i željenog tržišta, a za sebe ostvario profit te zadovoljio svoje motive.

¹⁶ Gregorić, M., Hegeduš, I., Kolenko, K., OBRAZOVANJE ZA PODUZETNIŠTVO / EDUCATION FOR ENTREPRENEURSHIP VOL8 NR Special Issue (2018)- (Samuelson i Nordhaus, 2011)., VAŽNOST INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA ZA EKONOMSKI RAZVOJ, Dostupno na: http://www.journal.zrinski.org/static/cms/data/EL_Vol8_NoSI.pdf [10.11.2019.]

U nekim su razvijenim zemljama upravo poduzetnici nositelji razvoja jer zauzimaju najznačajniji udio u stvaranju nacionalnog bogatstva svojim idejama, inicijativom i marljivošću.

U konačnici, svakoj je državi u interesu poticati razvoj poduzetništva i svojim bi djelovanjem trebala olakšavati rad poduzeća, a ne ga otežavati. Države mogu poraditi na poboljšanju tehničkih procesa u poduzetničkim pothvatima, zatim na ulaganju u istraživanje, način ophođenja prema poduzetnicima te poboljšanju uvjeta njegovog razvoja.

Potrebno je stvoriti uvjete za slobodnu poduzetničku inicijativu i otvoriti mogućnost poduzetnicima za brzo i jednostavno pokretanje novih poduzeća i ulazak na tržište.¹⁷

Država bi trebala omogućiti poduzetnicima mogućnost lakšeg kreditiranja, kreditiranje novih projekata. Stvaranje ekonomskog optimizma i poticanje poduzetništva vezano je poboljšanje nacionalnog položaja i ekonomskog stanja države jer uvelike može pridonijeti njezinom rastu.

Što se tiče hrvatskog gospodarstva, potrebno je ponajprije detektirati industrije koje bi mogle biti održive, dugotrajne te hrvatskom društvu omogućilo rast i razvitak. To bi uvelike utjecalo i na zaposlenog tih industrija, a i općenito bolje stanje zaposlenosti u državi.

To se može ostvariti kroz motiviranje i poticanje poduzetničkih pothvata upravo u tim detektiranim industrijama. Time bi porastao broj zainteresiranih i potencijalnih poduzetnika koji bi se prepoznali u tom vidu poslovanja te se okušali na isti. Treba raditi na kvaliteti i sigurnosti poslovanja. Poduzetnicima je potrebno osigurati realne temelje za rad i poslovanje, smanjenje kamatnih stopa i nameta. Treba raditi na poticanju poduzetničke klime u zemlji.

Orijentirati se na poticanje kreativnosti, inovacija i ideja što bi dovelo do stvaranja slobodnijeg i zadovoljnijeg društva.

U Republici Hrvatskoj poduzetništvo zbog visoke stope nezaposlenosti i ekonomske neefikasnosti gospodarstva u cjelini predstavlja mogući potencijal gospodarskog prosperiteta. Stoga je Vlada Republike Hrvatske u projektu „Hrvatska u 21. stoljeću“ apostrofirala malo poduzetništvo kao generator razvoja hrvatskog gospodarstva u cjelini.¹⁸

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2018. godinu, mikro, mala i srednja poduzeća zapošljavaju 68,6% svih zaposlenih osoba, te generiraju 61,5% bruto zarada od

¹⁷ Delač, D., Mikroekonomija za poduzetnike i menadžere, Grupa Vern, Zagreb 2010 [str. 60]

¹⁸ Gregorić, M., Hegeduš, I., Kolenko, K., OBRAZOVANJE ZA PODUZETNIŠTVO / EDUCATION FOR ENTREPRENEURSHIP VOL8 NR Special Issue (2018), VAŽNOST INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA ZA

poslovnih aktivnosti. Od ukupnog broja malih i srednjih poduzeća, mikro poduzeća čine 90,9% skupine. Na području Europske unije mala i srednja poduzeća također čine 90% malih i srednjih svih poduzeća. Iz navedenog se zaključuje da je sektor malih i srednjih poduzeća vrlo važan pokretač gospodarstva Europske unije, pa tako i Republike Hrvatske, koji zapošljava većinu stanovništva, te generira više od 50% bruto zarada cijele ekonomije.

Kao što je gore u radu već navedeno, ključno je osigurati i bolje uvjete kreditiranja potencijalnim poduzetnicima te postojećim poduzećima stvorenim na isti način kako bi se izbjegle financijske poteškoće.¹⁹

Budući da je Hrvatska dio Europske unije, potrebno je poduzetničke pothvate ohrabrivati i u aspektu omogućavanja poduzetnicima ostvarivanja i djelovanja unutar bilo koje druge zemlje članice.

Svi poduzetnici, a i ostala poduzeća izvan poduzetničke sfere imaju za cilj ostvariti najveću dodanu vrijednost, odnosno dobro razmotriti gdje kako i s čim uspjeti u svom naumu. Dobiveni rezultat se raspodjeljuje na plaće, nove investicije ili na ulaganje u nove dividende. Ostvareni željeni rezultat može biti motivacija za daljnji rad i napredovanje poduzetnika.

¹⁹ Web stranica, Poslovni dnevnik, Sinergija uspjeha – kako veliki ovise o malima i obratno, Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sinergija-uspjeha-kako-veliki-ovise-o-malima-i-obratno-302828> [18.10.2019.]

3. Gospodarsko i ekonomsko stanje Sisačko-moslavačke županije

Kroz ovo poglavlje ukratko će se iznijeti opći podaci o županiji, struktura i kretanje stanovništva županije, te će se napraviti uvid u najzastupljenije gospodarske subjekte i djelatnosti kojima se bave.

3.1. Opći podaci i demografski pokazatelji

Sisačko-moslavačka županija dio je administrativno-teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske sa sjedištem u Sisku. Nalazi se u središnjoj Hrvatskoj te graniči s Karlovačkom, Zagrebačkom, Bjelovarsko-bilogorskom, Požeško-slavonskom i Brodsko-posavskom i županijom, te s Bosnom i Hercegovinom.

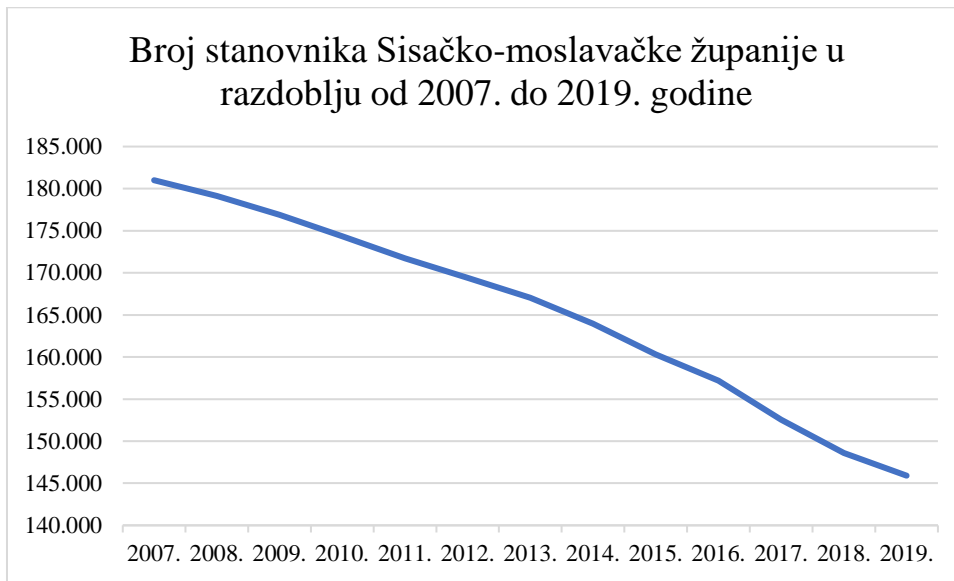
Zauzima površinu od 4.468 kvadratnih metara te je treća po veličini županija u Republici Hrvatskoj. U strukturi ukupne površine, najveći udio čine poljoprivredne površine (52%), zatim slijede šumsko zemljište (44%) i neplodne površine (4%). Takva povoljna struktura zemljišta predstavlja značajan gospodarski resurs za Sisačko-moslavačku županiju.²⁰

Jedan od najvećih problema s kojima se Sisačko-moslavačka županija suočava je odljev stanovništva.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za promatrano razdoblje, najveći broj stanovnika Sisačko-moslavačke županije je bio 2007. godine s 181.000 stanovnika, dok sredinom 2019. godine broj stanovnika županije iznosi 145.904. Grafikon 1 prikazuje procjenu ukupnog broja stanovnika sredinom godine za Sisačko-moslavačku županiju u razdoblju od 2007. do 2019. godine. Te je vidljiv trend pada broja stanovnika županije za cijelo promatrano razdoblje.

²⁰ Sisačko-moslavačka županija, 2018, Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020., Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2018/zrs_smz_2018.pdf [05.08.2019.]

Grafikon: 1: Broja stanovnika Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Stanovništvo – pregled po županijama, Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Stanovnistvo%20-%20pregled%20po%20zupanjama.xlsx [18.07.2020.]

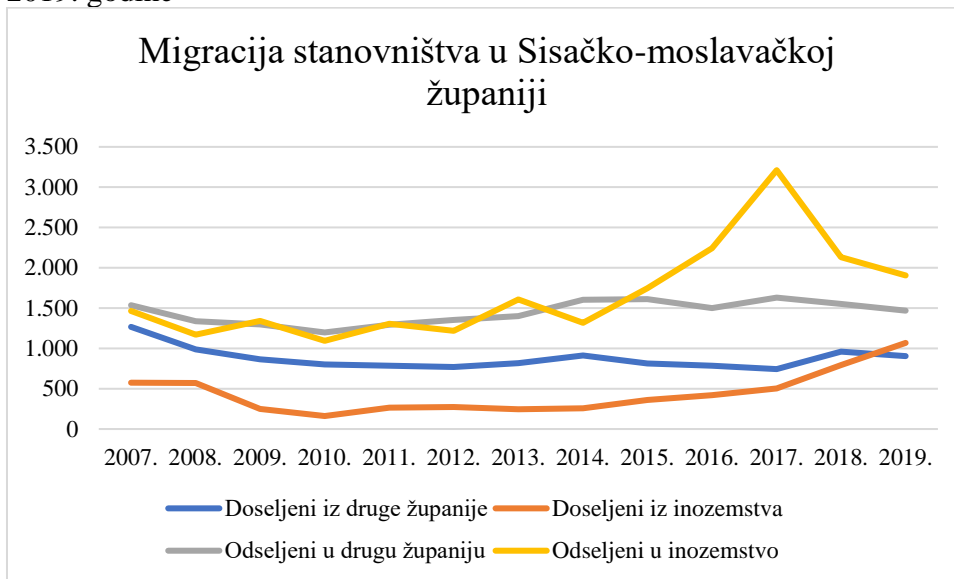
Dio stanovnika Sisačko-moslavačke županije odlučuje se za napuštanje mjesta stanovanja, odnosno selidbom u druge županije ili druge države. Taj trend iseljavanja stanovništva je vidljiv u gotovo svim županijama Republike Hrvatske, osim u Istarskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u razdoblju od sredine 2007. do sredine 2019. godine, Sisačko-moslavačka županija bilježi ukupno smanjenje od 35.096 stanovnika. Najveći broj smanjenja stanovnika se dogodio u 2017. godini kada je iznosio 4.658, te u 2018. godini sa smanjenjem od 3.957 stanovnika.

Grafikon 2 prikazuje kretanje doseljenih i odseljenih stanovnika u druge županije i inozemstvo. U promatranom razdoblju u Sisačko-moslavačku županiju se doselilo 11.417 stanovnika iz drugih županija te 5.744 stanovnika iz inozemstva. U drugu županiju se ukupno odselilo 18.785 stanovnika te 21.755 stanovnika se odselilo u inozemstvo.

Najveći broj, 3.211 stanovnika županije se odselio u inozemstvo 2017. godine. Također u 2017. godini ukupno se odselilo, u inozemstvo i drugu županiju, 4.841 stanovnik, odnosno 2,10% stanovništva županije.

U promatranom razdoblju, prosječno se iz županije odselilo 1,92% stanovništva godišnje od čega većinu čine odseljenici u inozemstvo.

Grafikon: 2: Migracija stanovništva Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Stanovništvo pregled po županijama, Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Stanovnistvo%20-%20pregled%20po%20zupanjama.xlsx [18.07.2020.]

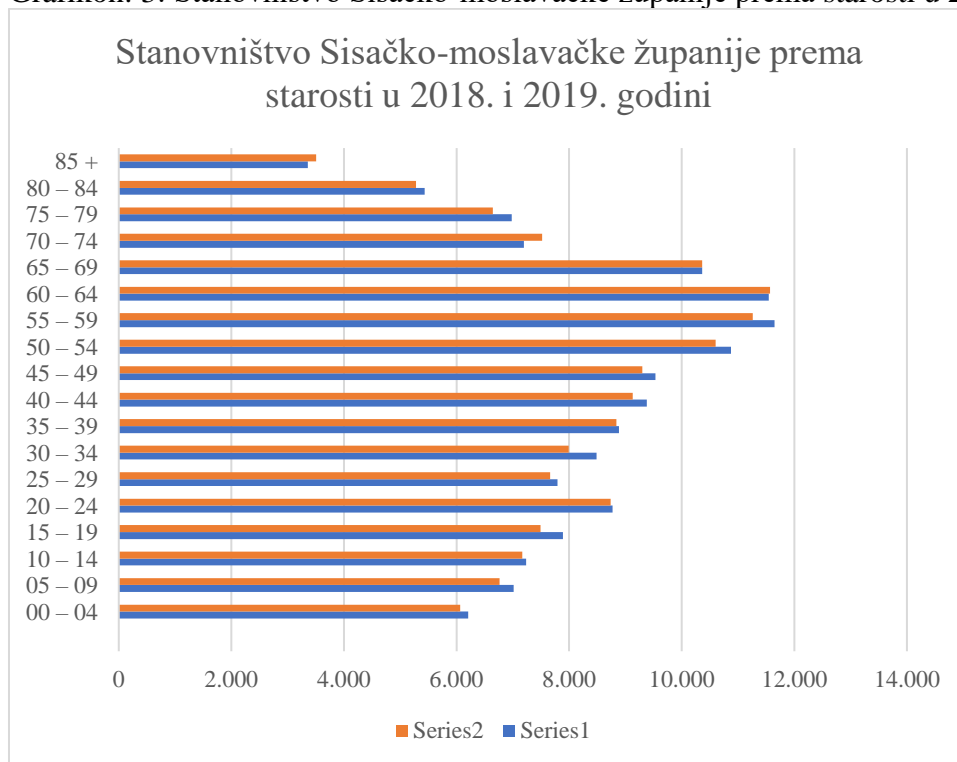
Sisačko-moslavačka županija, kao i cijela Republika Hrvatska, se suočava sa starenjem stanovništva. Grafikon 3 prikazuje dobnu strukturu stanovništva Sisačko-moslavačke županije u 2018. i 2019. godini. Grafikon starosti stanovništva za Sisačko-moslavačku županiju ima oblik urne, odnosno baza se smanjuje što prikazuje proces depopulacije.

Temeljem podataka dobiven od Državnog zavoda za statistiku, prosječna starost stanovništva u 2019. godini za Republiku Hrvatsku iznosi 43,6 godina, za Sisačko-moslavačku županiju ona iznosi 44,4 godine.

U 2019. godini županija ima 13,7% udjela mladog stanovništva (do 15 godina starosti), 63,5% radno sposobnog stanovništva (između 15 i 65 godina starosti) te 22,8% starog stanovništva (više od 65 godina starosti), gotovo treći stanovništva čine stanovnici između 50 i 70 godina starosti.

Posljedica povećanja udjela starog stanovništva je smanjenje radno aktivnog stanovništva, što će dodatno opteretiti zdravstveni i mirovinski sustav.

Grafikon: 3: Stanovništvo Sisačko-moslavačke županije prema starosti u 2018. i 2019. godini

plavi 2018, narančasti 2019

Izvor: Državi zavod za statistiku, Procjena stanovništva Republike Hrvatske, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/07-01-03_01_2020.htm

3.2. Socio-ekonomski položaj stanovnika županije

U ovom poglavlju će se obraditi najviše korišteni socio-ekonomski indikatori: zaposlenost, obrazovanje i dohodak, za stanovništvo Sisačko-moslavačke županije.

U Sisačko-moslavačkoj županiji u 2019. godini zaposleno je 32.179 osoba u 5.898 registriranih trgovačkih društava, poduzeća i zadruga te ustanova i organizacija, te u 1.900 registriranih obrta i slobodnih zanimanja.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, registrirana stopa nezaposlenosti na 31.ožujka u 2017. godini iznosila je 29,0%, u 2018. 24,3% te u 2019. godini 19,9%. U razdoblju od 2017. do 2019. godine Sisačko-moslavačka županija je prva po broju registriranih nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj, te je registrirana nezaposlenost veća za 10 do 15 postotnih poena u usporedbi s registriranom nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj.

Tablica 4 prikazuje kretanje broj zaposlenih u poslovnim subjektima u razdoblju od 2007. do 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. godini u Sisačko-moslavačkoj županiji je bilo ukupno zaposleno 32.179 osoba u pravnim osobama te 687 osoba zaposleno u poljoprivredi.

Tablica 4: Broj zaposlenih u poslovnim subjektima u razdoblju od 2007. do 2019.

Godina	Zaposleni u pravnim osobama	Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama	Zaposleni u poljoprivredi	% promjena pravne osobe	% promjena obrt	% promjena poljoprivrednici
2007.	38.180	7.634	1.811			
2008.	38.668	7.597	1.654	1,28	-0,48	-8,67
2009.	36.076	7.488	1.557	-6,70	-5,86	-5,86
2010.	35.028	6.504	1.372	-2,90	-13,14	-11,88
2011.	35.107	6.058	1.307	0,23	-6,86	-4,74
2012.	33.909	5.834	1.281	-3,41	-3,69	-1,99
2013.	33.091	5.590	1.161	-2,41	-4,18	-9,37
2014.	31.958	5.470	993	-3,42	-2,15	-14,47
2015.	31.370	5.268	912	-1,84	-3,69	-8,16
2016.	30.775	5.240	803	-1,90	-0,53	-11,95
2017.	30.695	5.263	789	-0,26	0,43	-1,74
2018.	31.474	5.381	852	2,54	2,24	7,98
2019.	32.179	5.499	687	2,24	2,19	-19,37

Izvor: Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopisi u periodu od 2007. do 2019. godine, Zaposleni u poslovnim subjektima

U tablici broj 5 napravljen je pregled zaposlenih u pravnim osobama po stupnju obrazovanja u 2019. godini u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj.

U Sisačko-moslavačkoj županiji zaposleno je 25,1% osoba sa višom i visokom stručnom spremom, dok je u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj s visokom i višom stručnom spremom zaposleno 32,6% osoba.

Pravne osobe u Sisačko-moslavačkoj županiji zapošljavaju 66,4% osoba sa srednjom stručnom spremom te čak 6% osoba bez završene osnovne škole. Radi usporedbe izneseni su podaci o stručnoj spremi zaposlenih u pravnim osobama u cijeloj Republici Hrvatskoj.

Vidljivo je kako pravne osobe u Republici Hrvatskoj imaju zaposleno više osoba s višom i visokom stručnom spremom te manje zaposlenih sa srednjom stručnom spremom i nekvalificiranih radnika.

Tablica 5: Zaposleni u pravnim osobama po stupnju obrazovanja u 2019. godini

Stručna sprema	Sisačko-moslavačka županija	Republika Hrvatska
Visoka i viša	25,1%	32,6%
Srednja	66,4%	60,1%
Niža	2,6%	2,5%
Nekvalificirani radnik	6,0%	4,8%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposleni – pregled po županijama, Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposleni%20-%20pregled%20po%20zupanijama.xlsx [21.09.2020.]

Tablica broj 6 prikazuje kretanje prosječne bruto plaće u Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na prosječnu neto plaću u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. godine do 2019. godine.

Udio prosječne neto plaće osoba zaposlenih u Sisačko-moslavačkoj županiji se u promatranom razdoblju kreće između 77% u 2008. u usporedbi s prosječnom neto plaćom po zaposlenom u Republici Hrvatskoj godini do 71% u 2019. godini.

Iz navedenog se vidi da prosječna neto plaća u županiji od 2016. godine ne prati prosječni porast neto plaće Republike Hrvatske u istom omjeru.

Tablica 6: Prosječna neto plaća u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2019.

Godina	Prosječne mjesečne neto plaće po zaposlenom u Sisačko-moslavačkoj županiji	Prosječne mjesečne neto plaće po zaposlenom u Republici Hrvatskoj	Udio plaće zaposlenih u Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na Republiku Hrvatsku
2007.	3.521	4.817	73%
2008.	3.968	5.161	77%
2009.	3.932	5.271	75%
2010.	4.011	5.329	75%
2011.	4.094	5.429	75%
2012.	3.992	5.469	73%
2013.	3.970	5.507	72%
2014.	4.045	5.529	73%
2015.	4.070	5.650	72%
2016.	4.187	5.696	74%
2017.	4.309	5.971	72%
2018.	4.496	6.164	73%
2019.	4.660	6.559	71%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposlenost i plaće – pregled po županijama, Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposlenost%20i%20place%20-%20pregled%20po%20zupanijama.xlsx [08.08.2020.]

3.3. Snaga gospodarskih djelatnosti te utjecaj na tržište rada

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 2019. godini, na području Sisačko-moslavačke županije registrirano je ukupno 6.156 gospodarskih subjekata, što je u odnosu na prethodnu godinu kad su registrirana 5.822 gospodarskih subjekata povećanje od 5,74%.

U 2018. godini aktivno je 59,66% trgovačkih društava te 19,14% aktivnih poduzeća i zadruga. Udio ukupno zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji iznosi 2,63% ukupno zaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2019. godini.

U 2019. godini u Republici Hrvatskoj ukupno su registrirana 280.017 pravna osoba, dok je u Sisačko-moslavačkoj registrirano 6.156 pravnih osoba. Udio aktivnih gospodarskih subjekata sa sjedištem u Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na gospodarske subjekte na razini cijele Hrvatske i iznosi svega 2,19%.

Glavne izvozne djelatnosti Sisačko-moslavačke županije su:

- prerađivačka industrija,
- trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala,
- poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo i
- prijevoz i skladištenje.

Prerađivačka industrija je najveći izvoznik Sisačko-moslavačke županije sa zabilježenim izvozom u 2019. godini u iznosu od 3,3 milijarde kuna. U periodu od 2013. do 2019. godine ova industrija je bilježila oko 3 milijarde kuna izvoza. Ujedno ona je i najveći uvoznik s prosječno 1,7 milijardi kuna uvoza godišnje, te ostvaruje pozitivnu trgovinsku bilancu u cijelom promatranom razdoblju.

Trgovina na veliko i malo, uključujući popravak motornih vozila i motocikala zauzima drugo mjesto po vrijednosti izvoza u promatranom razdoblju. Trgovina na veliko i malo bilježi prosječni godišnji izvoz od 100 milijuna kuna u 2017. i 2018. godini, te 134 milijuna kuna u 2019. godini, ali u cijelom promatranom razdoblju od 2013. do 2019. posluje s negativnom trgovinskom bilancom.

U 2019. godini poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo je zabilježilo izvoz u vrijednosti od 20 milijuna kuna, prijevoz i skladištenje izvoz u vrijednosti 3 milijuna kuna te građevinarstvo u iznosu od 1 milijun kuna.

Tijekom 2017. godine Sisačko-moslavačka županija se upisala na kartu gaming industrije kada je pokrenut poduzetnički inkubator PISMO u Novskoj. To je prvi takav inkubator u Hrvatskoj koji je baziran na industriju razvoja video igara. Više podataka o poduzetničkom Inkubatoru PISMO nalazi se u poglavlju 5.1. ovog rada.

3.4. Strategija razvoja Sisačko-moslavačke županije

Sisačko-moslavačka županija sa svojim prirodnim resursima i pogodnim položajem ima veliki potencijal za ekonomski i gospodarski razvoj.

Sisačko-moslavačka županija, kao treća po veličini županija Republike Hrvatske raspolaže s velikim prirodnim resursima i bogatom prirodnom i kulturnom baštinom polako uspješno razvija selektivne oblike turizma poput :

- zdravstvenog turizma,
- lovnog turizma,
- seoskog turizma,
- cikloturizma i gastroturizma.

Premda za ove oblike turizma postoji velik potencijal, turistička ponuda je i dalje u povojima. Turistička ponuda se trenutno bazira na parku prirode, posebnim rezervatima i značajnim krajobrazima, ali nedostaje programa koji bi upotpunili ponuđene sadržaje.

U cijeloj županiji postoji tek označeno 6 biciklističkih staza u Lonjskom polju te je u planu povezivanje Lonjskog polja s Nacionalnim parkom Kozara u Bosni i Hercegovini i izrada dodatnih 130 kilometara biciklističkih staza kroz županiju.

Seoski turizam se za sada zasniva na tek nekoliko ponuda turističke zajednice grada Siska i to: Europsko selo roda u Čigoču, selo Bok Palanječki, seoski turizam Bistrički na rubu paraka prirode Lonjsko polje, izletišta korablja Tišinić Taborište u blizini Petrinje te moslavačka vinska cesta između Popovače i Kutine.

Najpoznatiji primjer zdravstvenog turizma na području županije je lječilište Top-Terme u Topuskom s prirodnim izvorima termalnih voda i bazenima.

Vanjskotrgovinska razmjena nesumnjivo odražava uspješan kontinuitet gospodarstva Sisačko-moslavačke županije na stranom tržištu. Robna razmjena u posljednjih nekoliko godina bilježi stalni robni suficit i veliku pokrivenost uvoza izvozom.

Sisačko-moslavačke županija je u 2019. godini izvela proizvoda u iznosu od 3,5 milijarde kuna i uvezla proizvoda u iznosu od 2,1 milijarde kuna, odnosno ostvarila je pozitivnu trgovinsku bilancu u iznosu od 1,4 milijarde kuna, što iznosi 1,7% ukupnog izvoza i 0,6% ukupnog uvoza Republike Hrvatske.

Najveći izvoz županije ostvaren je prema Austriji, Italiji i Njemačkoj, te slijede zemlje u susjedstvu: Bosna i Hercegovina, Mađarska, Srbija i Slovenija.

Prvo mjesto po izvozu u 2019. godini ima prerađivačka industrija koja je izvezla proizvoda u iznosu od 3,3 milijarde kuna, a slijedi ju trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala sa 134 milijuna kuna izvoza te poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s ukupnim izvozom od 20 milijuna kuna.

Kada se gleda broj zaposlenih u obrtima u 2019. godini u Sisačko-moslavačkoj županiji, najviše je zaposlenih u: građevinarstvu 16,9%, 15,1% u prerađivačkoj industriji, 12,6% u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, 12,0% u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, te 7% u djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Broj zaposlenih u obrtima je u 2009. godini pao za 5,86% u odnosu na 2008. godinu, u 2010. godini broj zaposlenih je pao za dodatnih 13,14% u odnosu na prethodnu godinu. Broj zaposlenih u obrtima Sisačko-moslavačke županije se konstantno smanjivao između 2009. i 2017. godine kada počinje blago zapošljavanje. U 2019. godini zaposleno je 5.499 osoba u obrtima što je svega 72,4% zaposlenih u obrtima 2008. godine.

Sisačko-moslavačka županija je donijela Županijsku razvojnu strategiju Sisačko-moslavačke županije za razdoblje od 2017. do 2020. godine koja je usmjerena je na gospodarski rast i zapošljavanje kroz:²¹

- razvoj inovativne, elektronske i izvozno orijentirane industrije,
- razvoj obrta, poduzetništva i poduzetničke infrastrukture,

²¹ Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020. Strateški okvir: Vizija-ciljevi-prioriteti-mjere, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2018/zrs_smz_2018.pdf [17.09.2019.]

- održivu i ekološku poljoprivredu i razvoj prerađivačkih kapaciteta poljoprivredne proizvodnje,
- razvoj novih i obnovljivih izvora energije i učinkovito upravljanje energijom,
- razvoj turizma,
- razvoj obrazovne infrastrukture temeljene na visokoj tehnologiji, razvoj ljudskih resursa i aktivnog tržišta rada,
- razvoj investicijskog okruženja i poticanje međunarodne suradnje.

Ciljevi razvojne strategije su poticanje razvoja slabije razvijenih područja, povećanje zaposlenosti, zaštita okoliša, korištenje prirodnih resursa, pomoć start up poduzećima te razvoj turističke ponude.

4. Razvoj poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji te njegov utjecaj na povećanje zaposlenosti

4.1. Kretanje nezaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji

U ovom poglavlju je prikazano kretanje registrirane nezaposlenosti u razdoblju od 2007. do 2019. godine za područje Sisačko-moslavačke županije u usporedbi s kretanjem nezaposlenosti na razini Republike Hrvatske.

Iz tablice broj 7 vidljivo je kako je u cijelom promatranom razdoblju stopa registrirane nezaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji veća od ukupno registrirane nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj. Najveća stopa nezaposlenosti u promatranom razdoblju je zabilježena 2014. godine kada je iznosila 36,2%.

Također u razdoblju od trinaest godina stopa nezaposlenosti je prelazila 30% u sedam razdoblja. 2019. godine Sisačko-moslavačka županija ima najveći postotak nezaposlenih osoba u cijeloj Republici Hrvatskoj, te je prva županija po registriranoj stopi nezaposlenosti.

Tablica 7: Stopa registrirane nezaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2019. godine

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Sisačko-moslavačka županija	26,3	24,9	27,4	30,8	30,9	33,2	34,8	36,2	34,4	32,3	29,0	24,3	19,9
Republika Hrvatska	16,3	14,3	15,1	18,2	19,1	19,7	21,5	22,2	19,3	16,9	13,9	11,1	9,1

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposlenost i plaće, pregled po županijama, 2019, Dostupno na:

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposlenost%20i%20place%20-%20pregled%20po%20zupanjama.xlsx [21.09.2020.]

Nezaposlene osoba prijavljene u Sisačko-moslavačkoj županiji čine oko 6% ukupno nezaposlenih osoba Republike Hrvatske u cijelom promatranom razdoblju.

Tablica 8: Broj nezaposlenih osoba Sisačko-moslavačke županije u ukupnom broju nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj

	Sisačko-moslavačka županija	Republika Hrvatska	Udio Sisačko-moslavačke županije u Republici Hrvatskoj
2007.	17.037	291.642	5,8%
2008.	15.879	255.491	6,2%
2009.	17.031	267.244	6,4%
2010.	19.066	318.658	6,0%
2011.	18.993	330.130	5,8%
2012.	20.350	339.882	6,0%
2013.	21.267	368.558	5,8%
2014.	21.836	376.866	5,8%
2015.	19.676	319.211	6,2%
2016.	17.579	276.406	6,4%
2017.	15.011	224.068	6,7%
2018.	12.038	177.973	6,8%
2019.	9.507	145.801	6,5%

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposlenost i plaće, pregled po županijama, 2019, Dostupno na:

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposlenost%20i%20place%20-%20pregled%20po%20zupanijama.xlsx [21.09.2020.]

Na dan 22. rujna 2020. na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje prijavljeno je 3.890 osoba, od čega 533 osobe traže posao u skupini jednostavna građevinska, proizvodna i transportna zanimanja, 53 osoba u skupini uredski i šalterski službenici, 471 osoba u skupini stručnjaci iz društvenog, humanističkog i umjetničkog područja, 432 osobe u skupini stručnjaci iz područja informatike i tehničkih znanosti 370 osoba u skupini uslužnih i ugostiteljskih zanimanja.

4.2. Struktura zaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji

U 2019. godini od ukupnog broja stanovnika županije 63,5%, odnosno 92.589 stanovnika pripada skupini radno sposobnog stanovništva radno sposobnih.

Ukupan broj zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji u 2019. godini iznosi 32.179, što je povećanje od 2,2% u odnosu na prethodnu godinu. Najviše zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji je bilo 2008. godine kada je bilo zaposleno 38.668 osoba.

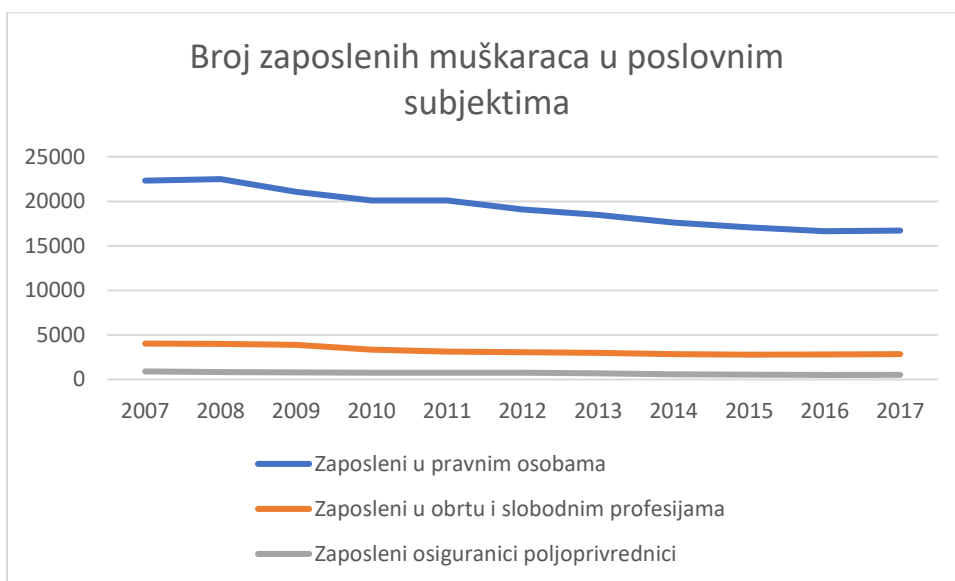
Između 2008. i 2018. godine broj zaposlenih osoba u pravnim subjektima je imao trend pada, te od 2018. godine bilježi blagi rast. Iako 2019. godina bilježi porast zaposlenosti, broj zaposlenih osoba je i dalje manji nego u 2013. godini.

Grafikoni 3 i 4 prikazuju kretanje zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji po spolu u razdoblju od 2007. do 2017. godine. Vidljivo je kako broj osoba zaposlenih u obrtima i slobodnim profesijama te u poljoprivredi ima vrlo blage oscilacije u promatranom razdoblju za oba spola. Također broj zaposlenih žena u pravnim osobama ima blag trend pada u promatranom razdoblju, dok je broj muškaraca zaposlenih u pravnim osobama u 2017. godini pao za 25% u odnosu na 2007. godinu.

Kada se prati zaposlenost u poljoprivredi, najveći je broj nositelja u dobnoj skupini iznad 66 godina starosti, a druga skupina s najvećim brojem nositelja poljoprivrednih gospodarstava je od 61 do 65 godina starosti. Poljoprivredna gospodarstva na području Sisačko-moslavačke županije tradicionalno za nositelje gospodarstva u puno većoj mjeri imaju osobe muškog spola nego ženskog.²²

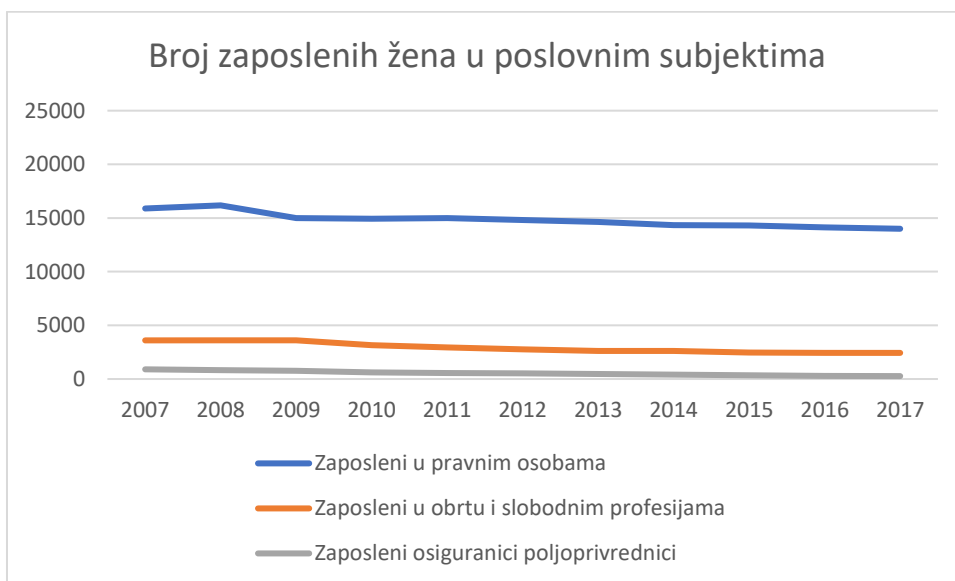
²² Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020. Strateški okvir: Vizija-ciljevi-prioriteti-mjere, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2016/zrs/Strateski_ovir_ZRS_SMZ_17_10_2016.pdf [17.09.2019.]

Grafikon: 4: Broj zaposlenih muškaraca u poslovnim subjektima u promatranom razdoblju

Izvor: Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopisi u periodu od 2008. do 2017. godine, Zaposleni u poslovnim subjektima

Grafikon: 5: Broj zaposlenih žena u poslovnim subjektima u promatranom razdoblju

Izvor: Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopisi u periodu od 2008. do 2017. godine, Zaposleni u poslovnim subjektima

4.3. Gospodarski subjekti i oscilacije broja poduzeća kroz godine

Broj osnovanih poduzeća u Republici Hrvatskoj se mijenjao tijekom godina, a njihov trend kretanja prikazan je tablicom.

Ukupan broj poduzeća u Republici Hrvatskoj bilježi stalni porast u promatranom razdoblju te u 2018. godini iznosi 131,117 poduzeća odnosno porast od 29,6% u odnosu na 2013. godinu.

Također vidljivo je da mikro, mala i srednja poduzeća čine 99,7% svih poduzeća hrvatskog gospodarstva. Radi usporedbe postotak mikro, malih i srednjih poduzeća na razini Europske unije iznosi 99,8%, što označava da su mala i srednja poduzeća nositelji ekonomija i gospodarskog razvoja.

Jedan od razloga postojanja velikog broja mikro i malih poduzeća u Republici Hrvatskoj su jednostavnost i nisko troškovi osnivanja.

Srednja poduzeća čine prosječno 1,2% ukupnih poduzeća, dok je postotak velikih poduzeća svega 0,3% u Republici Hrvatskoj.

Tablica 9: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2013. do 2018. godine

	2013.		2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	Broj poduzeća	%	Broj poduzeća	%	Broj poduzeća	%	Broj poduzeća	%	Broj poduzeća	%	Broj poduzeća	%
Mala i srednja poduzeća	100.841	99,7	104.116	99,7	106.221	99,7	114.156	99,7	119.752	99,7	130.757	99,7
Mikro i mala poduzeća	99.573		102.895		105.029		112.809		118.352		129.259	
Srednja poduzeća	1.268		1.221		1.192		1.347		1.400		1.498	
Velika poduzeća	350	0,3	354	0,3	348	0,3	327	0,3	329	0,3	360	0,3
Ukupno	101.191	100	104.470	100	106.569	100	114.483	100	120.081	100	131.117	100

Izvor: Cepor, Small and medium Enterprises Report Croatia – 2019, Dostupno na:

https://www.efse.lu/fileadmin/user_upload/File_Attachments/Studies/SME_REPORT_2019_EN_WEB.pdf [10.07.2020.]

4.4. Državni poticaji za samozapošljavanje

Kako se već ranije u radu navodilo, poticaj i ohrabrenje države u poticanju poslovanja i napretka neke industrije te poduzetničke djelatnosti, od iznimne je važnosti. Treba navedeno gledati kao uzajamno potpomaganje.

Država poduzetnicima omogućava lakši rad i ulazak na tržište i u svijet poslovanja, dok pritom potpomaže poduzetnikove ideje, potiče pothvate te nove ideje i načine rada. Poduzetnik, dobivajući priliku da se dokaže, ulazi na tržište promovirajući svoje zamisli i svojim uspjehom može potpomoći u rastu i razvoju nacionalnog gospodarstva te utjecati na poboljšanje zaposlenosti.

Zakon o državnim potporama definira državnu potporu na slijedeći način „državna potpora je stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika ili proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica Europske unije“.²³

Potpore kojima država može utjecati na poduzetničke djelatnosti mogu biti: ²⁴

- državne potpore – dodjeljuju ih državne institucije poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, različitih ministarstava,
- potpore lokalnih i regionalnih uprava i samouprava – dodjeljuju ih gradovi i županije,
- potpore Europske unije – dodjeljuju se iz fondova Europske unije (primjer su strukturni i kohezijski fond),
- potpore male vrijednosti- ne narušava ili ne prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja i ne utječe na trgovinu između država članica Europske unije.²⁵

Republika Hrvatska je uvela državnu potporu za samozapošljavanje koja se dodjeljuje nezaposlenim osobama koje pokreću vlastito poslovanje, a prijavljene su u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Iznos potpore je do 100.000 kuna u trajanju od 24 mjeseca, od toga prvih 12 mjeseci je potrebno opravdati primanje potpore, a drugih 12 mjeseci se mora

²³ Narodne novine (2017) Zakon o državnim potporama, NN 47/14, NN 69/17, 2017. Zagreb: Narodne novine. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/464/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-potporama> [20.01.2020.]

²⁴ Bazina, V., (2018), Analiza sustava potpora za pokretanje poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Završni rad. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vup:858/preview> [10.12.2019.]

održavati poslovna aktivnost uz samostalno podmirivanje mirovinskog i zdravstvenog doprinosa.

4.5. Stimulacija poduzetničkih aktivnosti

Prilikom planiranja pokretanja poduzeća poduzetnici se susreću s pitanjem načina financiranja poduzeća. Pokretanje poduzeća moguće je financiranjem iz vlastitih ili tuđih sredstava.

Dio poduzetnika nema dovoljno vlastitih financijskih sredstava te prikuplja sredstva putem zaduživanja, najčešće kreditno zaduživanje kod banaka ili se financira putem potpora.

Potpore su najčešće namjenske: za nabavu dugotrajne imovine koja služi u poslovnom procesu, kupnju zemljišta, pokrivanje troškova nabave patenata i autorskih prava, opremanje i održavanje proizvodnih kapaciteta, povećanje zaposlenosti, povećanje konkurentnosti na tržištu, razvoj ruralnih područja i slično.

Poduzetnik koji planira podnijeti zahtjev za dobivanjem potpore mora imati detaljno napisan pripremljen poslovni projekt, te investicijsku studiju odnosno studiju isplativosti ili izvodljivosti.

Na temelju gore navedene pripremljene dokumentacije poduzetnik može tražiti bankovne kredite, potpore i bespovratna sredstva nekog od Ministarstava Republike Hrvatske ili EU fondova.

Najčešći načini poticanja poduzetništva su slijedeći: (Kagor, 2015, url):

- jamstva za kredite ili kapitalna ulaganja,
- subvencionirane kamate na kredite i
- bespovratne potpore.

Jamstva za kredite ili kapitalna ulaganja

Poduzetnici su često odbijeni od strane poslovnih banaka prilikom predavanja zahtjeva za kreditiranjem jer ih banke smatraju rizičnima. U tom slučaju državne ili regionalne institucije daju jamstvo banci da će oni vraćati ugovoreni kredit i na taj način pomažu poduzetnicima da lakše dođu do sredstava.

Subvencionirane kamate na kredite

Subvencionirane kamate na kredite predstavljaju nenovčanu potporu državnih ili regionalnih institucija u kojoj poduzetnik dobiva kredit po nižoj stopi od tržišne, odnosno državna ili lokalna institucija preuzima obvezu plaćanja dijela kamate.

Bespovratne potpore

Bespovratne potpore označavaju potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima bez obveze vraćanja. Najčešće ove potpore dodjeljuje Europska unija, uz obvezu namjenskog trošenja, te često uz obvezu revizije EU projekta s ciljem praćenja trošenja namjenskih sredstava.

Iznos bespovratnih potpora je uobičajeno veći za mikro i male poduzetnike, dok je za srednje poduzetnike intenzitet potpore uobičajeno nešto niži.

Sisačko-moslavačka županija kroz razvoj agenciju SIMORA objavljuje katalog brownfield i greenfield lokacija za područje cijele županije.

Brownfield lokacija je lokacija s postojećom infrastrukturom, odnosno nekretnina je spremna za uporabu u postojećem stanju ili uz potrebno obnavljanje. Najčešće se radi o napuštenim ili neiskorištenim objektima koji mogu služiti kao proizvodni ili skladišni prostori, radionice, distributivni centri ili prodajni prostori. U rujnu 2020. godine ponuđeno je 12 lokacija u gradu Sisku, 3 u Kutini, po jedna lokacija u Novskoj, Glini i Jasenovcu.

Greenfield lokacija označava lokaciju na kojoj nema postojeće infrastrukture te poduzetnik sve radi sam, najbliži hrvatski prijevod bi bio ulaganje u nove kapacitete. U rujnu 2020. na web stranici SIMORA nalaze se 32 dostupne lokacije u gradu Sisku i po jedna lokacija u Kutini, Novskoj i Paklenici.

U tablici broj 10 dan je popis potpora za poticanje malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji za 2020. godinu. Potpore su novčane i jedna subvencionirana kamatna stopa. Najveći iznos potpore po pojedinom poduzetniku je potpora za obrazovanje obrtnika i iznosi do 50.000 kuna. Ostale potpore se većinom odnose na unaprjeđenje postojećeg poslovanja ili za poticanje malih obrta.

Tablica 10: Namjena i intenzitet potpora Sisačko-moslavačke županije za 2020. godinu

Kapitalne pomoći na nove investicije u proizvodnji	
Namjena	uređenje proizvodnog prostora nabava strojeva, opreme, alata
Intenzitet i iznos potpore	70% prihvatljivih troškova do najviše 20.000 kuna
Subvencija kamata na poduzetničke kredite	
Namjena	kupnja, izgradnja, uređenje poslovnog prostora kupnja opreme kupnja zemljišta u svrhu poduzetničke djelatnosti refinanciranje postojećih nepovoljnih kredita podmirenje obveza prema dobavljačima, državi, vjerovnicima
Intenzitet i iznos potpore	minimalni iznos kredita 50.000 kuna 1-2% subvencije kamata
Gradske manifestacije i promocije	
Namjena	najam opreme nabava radnog/potrošnog materijala vezanog za organizaciju manifestacije najam prostora i opreme najam prijevoznih sredstava trošak promocije usluge zaštitarske službe drugi opravdani troškovi
Intenzitet i iznos potpore	do 100% prihvatljivih troškova do 20.000 kuna komorama, zadrugama, udrugama do 5.000 kuna pojedinačnim izlagačima
Potpore obrazovanju za potrebe obrtništva	
Namjena	sufinanciranje troškova vezanih uz obrazovanje kandidata
Intenzitet i iznos potpore	do 100% prihvatljivih troškova do 50.000 kuna
Poticanje uvođenja normi i sustava upravljanja kvalitetom	
Namjena	konzultantske usluge certificiranje sustava certificiranje proizvoda trošak stjecanja prava uporabe znakova kvalitete trošak obrazovanja zaposlenika nabava tehničkih normi
Intenzitet i iznos potpore	do 85% prihvatljivih troškova do 40.000 kuna
Subvencije za poticanje inovativnog poduzetništva	
Namjena	stjecanje zaštite industrijskog vlasništva

	razvoj i tehničko-tehnološka obrada inovacija sufinanciranje promidžbenih aktivnosti sufinanciranje analize tržišta sufinanciranje proizvoda/usluga koji su inovativni na području Sisačko-moslavačke županije
Intenzitet i iznos potpore	do 40.000 kuna
Subvencije tradicijskim i umjetničkim obrtima	
Namjena	nabava i popravak opreme/strojeva nabava alata i pomagala za rad uređivanje poslovnog prostora promotivne aktivnosti ishođenje uvjerenja o stjecanju statusa tradicijskog/umjetničkog obrta podmirenje troškova poslovanja
Intenzitet i iznos potpore	do 70% prihvatljivih troškova do 10.000 kuna

Izvor: Operativni plan poticaja malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji tijekom 2020. godine, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2020/OPERATIVNI_PLAN_2020.pdf

5. Državne mjere poticaja poduzetništva u Sisačko-moslavačkoj županiji

Programi poduzetničke infrastrukture su zakonski propisi, sredstva i ustanove na kojima se zasniva stabilnost i razvoj društvenih zajednica i države, a u Republici Hrvatskoj uključuju:²⁶

- poduzetnički centri,
- poduzetnički inkubatori i
- poslovne zone.

Poduzetnički centri

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture definira poduzetnički kao registriranu pravnu osobu zaduženu za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom i/ili širem području, koji predstavlja središte stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u sredinama u kojima su osnovani.

Poduzetnički centri nude besplatnu savjetodavnu pomoć vezanu za organizaciju poslovanja, edukacije, sudjelovanje na sajmovima, povezivanje s drugim poduzetnicima. Glavna uloga im je pomoć start up poduzećima te razvijanje malog i srednjeg poduzetništva u sredini u kojoj su osnovani.

5.1. Poduzetnički inkubatori

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture definira poduzetnički inkubator kao registriranu pravnu osobu koja pruža stručnu tehničku i edukativnu pomoć za pokretanje poduzetničkih pothvata i poduzeća te njihov brz i održiv razvoj, uključujući poslovne prostore po povoljnim uvjetima za poduzetnike početnike do treće godine poslovanja.

Poduzetnički inkubatori sudjeluju u procesu nastajanja i poslovanja poduzeća u prvim godinama života poduzeća s ciljem da poduzeća nakon tri godine samostalno i uspješno nastave poslovanje. Postotak preživljavanja poduzeća koja su pokrenula poslovanje u poduzetničkim inkubatorima je veći od postotka preživljavanja poduzeća koja nisu prošla kroz inkubatore.

²⁶ Šipić, N., Najdanović, Z., (2012), Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, [str. 11.], dostupno na : <http://pvzg.hr/wp-content/uploads/2018/08/Skripta-osnove-poduzetnistva-03-2013.pdf> [20.12.2019.]

Primjer poduzetničkog inkubatora u Sisačko-moslavačkoj županiji je inkubator PISMO u Novskoj čiji je nositelj Razvojna Agencija Sisačko-moslavačke županije SIMORA. Projekt je pokrenut 2017. godine i financiran je sredstvima i Europske Unije. Vrijednost projekta je 20.293.944,35 kuna od čega je iz potpora Europske unije financirano 19.938.127,84 kuna.

Projektom će se adaptirati dvije građevine na lokaciji u Novskoj ukupne površine 1.213 kvadrata u kojima će imati 26 prostornih jedinica. Inkubator je fokusiran na sektor industrije razvoja video igara i metalne industrije.

Inkubator PISMO nudi edukaciju, prostor za start up pouzete, pristup najmodernijoj tehnologiji, usluge savjetovanja i mentorstva te potporu u marketinškim aktivnostima. Novost koju je inkubator donio u županiju je uvođenje novog smjera u srednju Tehničku školu Sisak, tehničar za razvoj video igara. Do rujna 2020. u inkubatoru su aktivna već 33 start upa, te je postao najveći gameing inkubator u ovom dijelu Europe.

Europska komisija svake godine dodjeljuje nagradu projektima kojima je cilj poticanje poduzetništva i razvoj malog gospodarstva. Upravo je inkubator PISMO dobio nagradu za 2018. godinu.

Inkubator PISMO dobitnik je mnogobrojnih priznanja i nagrada za pokretanje industrije video igara, razvoja malog poduzetništva, te udruživanje razvojnih agencija.

Hrvatski zavod za zapošljavanje je prepoznao potencijal koji nudi inkubator te je donio posebne mjere za sve osobe koje se odluče proći šestomjesečnu edukaciju i prekvalifikaciju, u sklopu inkubatora, isplatiti minimalnu hrvatsku plaću i pokriti putne troškove do Novske. Po završetku edukacije ukoliko osobe otvore poduzeće, odnosno start up unutar inkubatora PISMO, Hrvatski zavod za zapošljavanje daje poticaje u visini do 100.000 kuna.

Plan Razvojne agencije SIMORA je izgraditi i pokrenuti kampus za razvoj video igara u Novskoj, projekt koji je vrijedan 50 milijuna kuna te bi postao centar za gameing industriju u Republici Hrvatskoj.

Slika 1: Plan budućeg kampusa za razvoj video igara u Novskoj

Izvor: web

5.2. Poduzetničke zone

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture definira poduzetničku zonu kao infrastrukturno opremljeno područje definirano prostornim planovima, namijenjeno obavljanju određenih vrsta poduzetničkih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika koji posluju unutar poduzetničke zone.

U tablici 11 prikazan je planirani broj poduzetničkih zona u sisačko-moslavačkoj županiji za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Tablica 11: Broj zemljišta previđenih za poduzetničke zone na području Sisačko-moslavačke županije

Grad / Općina	Broj zona
Glina	4
Hrvatska Kostajnica	1
Kutina	5
Novska	2
Petrinja	1
Popovača	1
Sisak	4

Donji Kukuruzari	1
Dvor	1
Gvozd	4
Hrvatska Dubica	4
Jasenovac	2
LekeniK	1
Lipovljani	2
Majur	1
Martinska Ves	1
Sunja	3
Topusko	6
Velika Ludina	2

Izvor: Program razvoja poduzetničkih zona na području Sisačko-moslavačke županije za razdoblje od 2015. do 2020. godine, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2015/podzon_15-20.pdf [21f09f2020.]

Poduzetnička zona Marof u Lekeniku

Općina Lekenik osnovala je poduzetničku zonu u kojoj je kroz Projekt "Poduzetnička zona Marof Lekenik - pokretač lokalnog razvoja" izgrađena osnovna infrastruktura. Poduzetnička zona se sastoji od 43 parcele proizvodne i poslovne gospodarske namjene.

Provedba projekta započela je 1. listopada 2014., a završena je 2016. godine Ugovorna vrijednost projekta iznosila je 32.608.320,66 kuna, od čega dodijeljena bespovratna sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj iznose 30.778.993,87 kuna (94,39%), a Općina Lekenik sufinancirala je projekt u iznosu od 1.829.326,79 kuna (5,61%).

Općina Lekenik je predvidjela i oslobađanje od plaćanja troška komunalne naknade u iznosu od 100% u prvoj godini djelovanja, 50% u drugoj i 25% u trećoj godini djelovanja pod uvjetom da poduzetnik zaposli najmanje pet djelatnika sa područja Općine Lekenik.

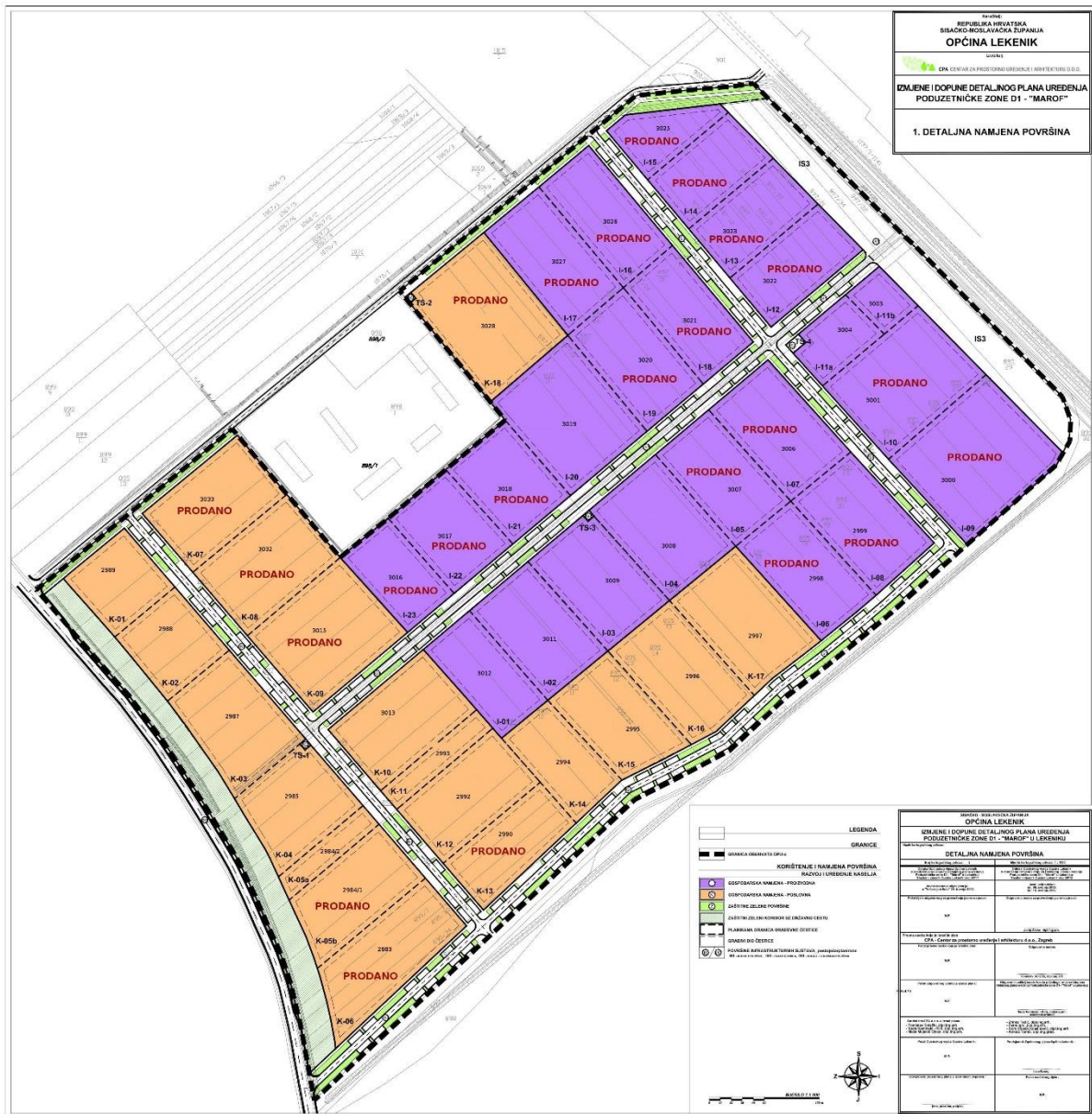
Poduzetnici su dužni započeti izgradnju objekata najkasnije u roku od 1 godine, a djelatnost započeti u roku od 3 godine od kupnje zemljišta.

Prema zadnjim dostupnim podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, na datum obrane ovog diplomskog rada, unutar poduzetničke zone je prijavljeno 15 društava s ograničenom odgovornošću. 25. kolovoza 2020. godine općina Lekenik je objavila javni natječaj za prodaju 5 građevinskih zemljišta za proizvodnu namjenu te 4 građevinska

zemljišta za poslovnu namjenu, po cijeni od 41,00 kunu po kvadratnom metru. Prosječna cijena ponuđenih građevinskih zemljišta iznosi 322.000 kuna.

U poduzetničkoj zoni trenutno su u izgradnji dva objekta, jedna proizvodna hala te jedna postaja za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom.

Slika 2: Plan poduzetničke zone Marof u Lekeniku

Izvor: Općina Lekenik, Poduzetnička zona Marof Lekenik, Dostupno na: <http://lekenik.hr/poduzetnicka-zona/hr/plan-zone/> [29.08.2020.]

5.3. Financijski rezultati poduzetnika Sisačko-moslavačke županije

Tablica 5 prikazuje rezultate poduzetnika u Sisačko-moslavačkoj županiji za 2017. i 2018. godinu. Prema broju obrađenih godišnjih financijskih izvještaja za 2018. godinu, u Sisačko-moslavačkoj županiji poslovalo je 2.162 poduzetnika sa 17.553 zaposlenih, što je u odnosu na prethodnu godinu porast broja zaposlenih od 5,34%.

Tablica 12: Rezultati poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u 2017. i 2018. godini

(iznosi u tisućama kuna, plaće u kunama)

Opis	2017.	2018.	% promjena 2018. vs 2017.
Broj poduzetnika	1.995	2.162	8,37
Broj poduzetnika koji posluju s dobiti	1.337	1.468	9,80
Broj poduzetnika koji posluju s gubitkom	579	694	19,86
Broj zaposlenih	17.015	17.553	3,16
Ukupni prihodi	9.358.355	10.266.122	9,70
Ukupni rashodi	9.180.082	10.529.292	14,70
Dobit prije oporezivanja	365.135	374.569	2,58
Gubitak prije oporezivanja	348.882	637.739	82,80
Porez na dobit	46.365	50.423	8,75
Dobit razdoblja	328.292	323.398	-1,49
Gubitak razdoblja	364.916	636.991	74,56
Konsolidirani financijski rezultat dobit (+) ili (-) gubitak razdoblja	-36.625	-313.593	756,23
Izvoz	2.911.616	3.406.419	16,99
Uvoz	1.393.288	1.652.223	18,58
Trgovinski saldo (izvoz minus uvoz)	1.518.328	1.754.197	15,53
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	303.627	318.732	4,97
Prosječne mjesečne neto plaće po zaposlenom	4.309	4.496	4,34
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u RH	5.372	5.584	3,95

Izvor: Fina, Rezultati poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u 2017. i 2018. godini

Ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 10,26 milijardi kuna što je 9,70% više u odnosu na prihod iz 2017. godine. U 2018. godini, od 2.162 poduzetnika, 67,9% je poslovalo s dobiti, dok je 32,1% poduzetnika ostvarilo gubitak u poslovanju. Konsolidirani financijski rezultat poduzetnika je negativan, tj. ostvaren je neto gubitak u iznosu od 313,6 milijuna kuna. Za usporedbu, u 2017. godini, ostvaren je neto gubitak u iznosu od 36,6 milijun kuna. Prosječna mjesečna neto plaća u Sisačko-moslavačkoj županiji veća je za 4,34% i iznosila je 4.496 kuna,

što je 19,5% manje od prosječne mjesečne neto plaće zaposlenih na razini svih poduzetnika u Republici Hrvatskoj (5.584 kune).

Sisačko-moslavačka županija u promatranom razdoblju ostvaruje pozitivan trgovinski saldo u iznosu od 1,5 milijardi kuna u 2017. godini i 1,7 milijardi kuna u 2018. godini.

Prema zadnjim dostupnim podacima FINA-e na datum diplomskog rada, preliminarni rezultati poslovanja poduzetnika po županijama za 2019. godinu, pokazuju da je u Sisačko-moslavačkoj županiji 2.310 poduzetnika, što je povećanje od 6,8% u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. godini poduzetnici su poslovali s ukupnim prihodima od 11,3 milijarde kune, odnosno s povećanjem od 9,6% u odnosu na prethodno razdoblje, te su ostvarili neto dobit u iznosu od 357,2 milijuna kuna na kraju razdoblja.

Sisačko-moslavačke županije iskazali su neto dobit u 2019., u odnosu na prethodnu godinu kada su ostvarili neto gubitak, što ih je svrstalo na 14.-to mjesto u odnosu na 21. mjesto u 2018. godini.²⁷

5.4. Potencijal za razvoj socio-ekonomskog stanja Sisačko-moslavačke županije

Prema podacima dobivenim u ovom diplomskom radu, Sisačko-moslavačka županija radi na tome da privuče poduzetnike koji će pokrenuti i otvoriti mala i srednja poduzeća na području Sisačko-moslavačke županije i kroz otvaranje novih radnih mjesta zaposliti lokalno stanovništvo te smanjiti nezaposlenost.

Sisačko-moslavačka županija je, prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, od 2016. godine povukla milijardu i 250 tisuća kuna iz EU fondova, te ju to čini prvom županijom po povučenom broju sredstava iz EU fondova u Republici Hrvatskoj. Iako je privukla najveći iznos sredstava iz Europske unije, te ima trend rasta broja malih i srednjih poduzeća unatrag nekoliko godina, Sisačko-moslavačka županija i dalje ima velik broj nezaposlenog stanovništva, velik broj stanovništva koje se iseljava iz županije, te poduzeća koja su registrirana u Sisačko-moslavačkoj županiji su u 2018. godini ostvarila najveći gubitak u odnosu na ostale županije Republike Hrvatske.

²⁷ FINA, Preliminarni rezultati poslovanja poduzetnika po županijama u 2019. godini, Dostupno na: <https://www.fina.hr/-/rezultati-poslovanja-poduzetnika-u-2019.-godini-po-zupanijama> [08.08.2020.]

6. Zaključak

Poduzetništvo je temelj gospodarskog rasta i razvoja svake zemlje, pa tako i Sisačko-moslavačke županije, a upravo kralježnicu cijelog poduzetništva nose mala i srednja poduzeća koja čine preko 95% ukupnog broja poduzeća u gotovo svim ekonomijama svijeta, i 99,7% ukupnog broja poduzeća u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Kroz rad je opisana podjela poduzetništva te tipovi i struktura poslovnih subjekata. Prema Zakonu o trgovačkim društvima u mogu se osnivati sljedeći oblici trgovačkih društava: javno trgovačko društvo, komanditno društvo, dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću.

Zakonom o poticanju malog i srednjeg poduzetništva formirana je sfera malog gospodarstva koju čine subjekti mikro, malog i srednjeg poduzetništva. Oni se razlikuju prema veličini i dijele se na: mikro, male, srednje i velike poduzetnike. Radom su obuhvaćena mikro, mala i srednja poduzeća jer ona čine glavninu svih poduzeća i zapošljavaju većinu stanovništva svih ekonomija i Sisačko-moslavačke županije.

Radom je dokazano da malo i srednje poduzetništvo u Sisačko-moslavačkoj županiji zapošljava većinu stanovništva županije. 2019. godine 2.310 poduzetnika sa sjedištem u Sisačko-moslavačkoj županiji poslovalo je s ukupnim prihodima od 11,3 milijarde kune, odnosno s povećanjem od 9,6% u odnosu na prethodno razdoblje, te su ostvarili neto dobit u iznosu od 357,2 milijuna kuna na kraju razdoblja.

Udio ukupno zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji iznosi 2,63% ukupno zaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2019. godini. Udio aktivnih gospodarskih subjekata sa sjedištem u Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na gospodarske subjekte na razini cijele Hrvatske je relativno mali i iznosi i svega 2,29%.

Sisačko-moslavačka županija je prva županija po broju stanovništva koje se iseljava iz županije u usporedbi s ostalim županijama u Republici Hrvatskoj. Usporedno s odljevom stanovništva od 2007. godine broj zaposlenih u županiji ima trend pada. Iako 2018. i 2019. godina bilježe povećanje broja zaposlenih osoba u županiji, taj broj je i dalje niži nego 2013. godine.

Sisačko-moslavačka županija je treća po veličini županija u Republici Hrvatskoj, a prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, u Sisačko-moslavačku županiju je od 2016. godine ušlo milijardu i 250 tisuća kuna iz EU fondova. Upravo je Sisačko-moslavačka županija jedna od županija koje su za svoje projekte povukle najviše novca iz Europskih fondova.

Iako županija ima velik potencijal za razvoj selektivnog turizma, poput zdravstvenog turizma, seoskog turizma, cikloturizma i gastroturizma još uvijek nisu iskorištene sve prirodne i kulturne prednosti koje županija nudi.

Kroz rad je detaljnije prikazana poduzetnička zona Marof. Trenutno je prodano 55% građevinskih zemljišta na koja je prijavljeno 15 društava s ograničenom odgovornošću. Poduzetnici su dužni započeti izgradnju objekata najkasnije u roku od 1 godine, a djelatnost započeti u roku od 3 godine od kupnje zemljišta.

Sisačko-moslavačka županija ulaže u poduzetničke centre, zone i inkubatore s ciljem olakšavanja pokretanja novih poduzeća koja će pomoći u stvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti.

Poduzetnički inkubator PISMO iz Novske koji je pokrenuo razvoj video igara je primjer kako privući mlade da ostanu u malom gradu i kako privući mlade poduzetnike u relativno malu sredinu.

Jedan od ključnih problema koji županija mora riješiti je zaustavljanje odljeva stanovništva iz županije te privlačenje stanovništva i poduzetnika.

Literatura

1. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova, Metode analize obrazovnih potreba za gospodarski razvoj: Sisačko moslavačka županija, 2011, Dostupno na: <https://www.asoo.hr/UserDocsImages>
2. Annual report on European SME 2016/2017, Focus on self-employment, Europska komisija, Studeni 2017, Dostupno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b7b64b6-ca80-11e7-8e69-01aa75ed71a1/language-en> [28.10.2019.]
3. Bazina, V., (2018), Analiza sustava potpora za pokretanje poduzetničke aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Završni rad. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vup:858/preview> [10.12.2019.]
4. Cepor, Small and medium Enterprises Report Croatia – 2018, Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/EN-SME-Report-2018-za-web.pdf> [10.10.2019.]
5. Delač, D., Mikroekonomija za poduzetnike i menadžere, Grupa Vern, Zagreb, 2010.
6. Delić, A., Oberman Peterka, S., Perić, J., (2010), Želim postati poduzetnik, Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, Dostupno na: <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/%C5%BDelim%20postati%20poduzetnik.pdf> [23.09.2019.]
7. Državni zavod za statistiku, Priopćenja državnog zavoda za statistiku, Broj i struktura poslovnih subjekata po županijama, Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/aktualna-tema-poslovni-subjekti-po-zupanijama5a9e9a2f40e6c.pdf> [10.10.2019.]
8. Državni zavod za statistiku, Broj stanovnika Sisačko-moslavačke županije, Zagreb, 2017., Dostupno na: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=z189f5ag2u40ak_&met_y=population&idim=county:28&hl=en&dl=en [28.12.2019.]
9. Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopisi u periodu od 2008. do 2017. godine, Zaposleni u poslovnim subjektima
10. Europska komisija (2014.), Uredba komisije (EU) br. 702/2014 o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojitivim s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i108. Ugovora o funkcioniraju

- Europske unije, Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0702&from=en> [22.08.2019.]
11. Gregorić, M., Hegeduš, I., Kolenko, K., OBRAZOVANJE ZA PODUZETNIŠTVO / EDUCATION FOR ENTREPRENEURSHIP VOL8 NR Special Issue (2018)- (Samuelson i Nordhaus, 2011)., VAŽNOST INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA ZA EKONOMSKI RAZVOJ, Dostupno na: http://www.journal.zrinski.org/static/cms/data/EL_Vol8_NoSI.pdf [10.11.2019.]
 12. Hrvatska gospodarska komora, Demografski podaci po županijama, Zagreb, 2019, Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf> [10.01.2020.]
 13. Hrvatska gospodarska komora, (2019) Kritične točke u uvjetima poslovanja U Hrvatskoj, Dostupno na: <https://hrturizam.hr/wp-content/uploads/2019/01/Kriti%C4%8Dne-to%C4%8Dke-kopija-1.pdf>, [12.08.2019.]
 14. Kuljanić Huzjak, M., Diplomski rad, Analiza obrazovne strukture u Republici Hrvatskoj, Sveučilište Sjever, 2018. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unin%3A1827/datastream/PDF/view> [11.09.2019.]
 15. Narodne Novine, (2016) Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva NN 29/02, 63/07, 53/13, 121/16, Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> [30.08.2019.]
 16. Narodne novine, Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 42/20, 47/20), Dostupno na : <https://burza.com.hr/portal/novo-razvrstavanje-poduzetnika/11074> [10.08.2019.]
 17. Narodne novine (2017) Zakon o državnim potporama, NN 47/14, NN 69/17, 2017. Zagreb: Narodne novine. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/464/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-potporama> [20.01.2020.]
 18. Sisačko moslavačka županija, 2018, OPERATIVNI PLAN poticanja malog gospodarstva i turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji tijekom 2019. godine, Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/sluzba/2018/10sjednica/TOCKA_5.pdf [02.11.2019.]
 19. Sisačko-moslavačka županija, 2018, Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije 2017.-2020., Dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/gospodarstvo/2018/zrs_smz_2018.pdf [05.08.2019.]

20. Šipić, N., Najdanović, Z., (2012), Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, [str. 11.], dostupno na : <http://pvzg.hr/wp-content/uploads/2018/08/Skripta-osnove-poduzetnistva-03-2013.pdf> [20.12.2019.]
21. Škrtić, M. (2006) Poduzetništvo u ekonomiji znanja. Zagreb: Sinergija
22. Škrtić, M., Vouk, R. (2006), Osnove poduzetništva i menadžmenta, Kama, Zagreb
23. Web stranica, Burza portal, Novo razvrstavanje poduzetnika, Dostupno na: <https://burza.com.hr/portal/novo-razvrstavanje-poduzetnika/11074> [25.8.2019.]
24. Web stranica, EU.projekti, Klasifikacija malih i srednjih poduzeća prema hrvatskom i europskom zakonodavstvu, Dostupno na: <http://www.eu-projekti.info/portal/klasifikacija-malih-i-srednjih-poduzeca-prema-hrvatskom-i-europskom-zakonodavstvu> [22.08.2019.]
25. Web stranica, Fina, Usporedba rezultata poslovanja poduzetnika u 2018. godini po županijama, Dostupno na: https://www.fina.hr/novosti/-/asset_publisher/pXc9EGB2gb7C/content/usporedba-rezultata-poslovanja-poduzetnika-u-2018-godini-po-zupanijama [12.10.2019.]
26. Web stranica, Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja, Dostupno na: <https://www.fina.hr/javna-objava>, [12.10.2019.]
27. Web stranica, Glas Slavonije, Mali i srednji poduzetnici kičma su hrvatske ekonomije, Dostupno na: <http://www.glas-slavonije.hr/353494/7/Mali-i-srednji-poduzetnici-kicma-su-hrvatske-ekonomije> [25.9.2019.]
28. Web stranica, Poslovni dnevnik, Sinergija uspjeha – kako veliki ovise o malima i obratno, Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/sinergija-uspjeha-kako-veliki-ovise-o-malima-i-obratno-302828> [18.10.2019.]
29. Web stranica, Razvojni centar i tehnološki park Križevci, POTICAJI, POTPORE, EU FONDOVI - VODIČ ZA PODUZETNIKE, Dostupno na: <https://www.kpc.hr/vodic-za-poduzetnike/> [16.11.2019.]
30. Web stranica SIMORA, Dostupno na: <http://katalog.simora.hr/?p=brownfield&m=p&f=index&i=93&l=hr&> [03.10.2019.]

Popis tablica

Tablica 1: Podjela poduzetnika po veličini	6
Tablica 2: Razlika u broju registriranih i aktivnih poslovnih subjekata u razdoblju od 2007. do 2019. godine	10
Tablica 3: Rezultat poslovanja poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine	12
Tablica 4: Broj zaposlenih u poslovnim subjektima u razdoblju od 2007. do 2019.	22
Tablica 5: Zaposleni u pravnim osobama po stupnju obrazovanja u 2019. godini	23
Tablica 6: Prosječna neto plaća u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007 . do 2019.	23
Tablica 7: Stopa registrirane nezaposlenosti u Sisačko-moslavačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2019. godine	28
Tablica 8: Broj nezaposlenih osoba Sisačko-moslavačke županije u ukupnom broju nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj	29
Tablica 9: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2013. do 2018. godine	32
Tablica 10: Namjena i intenzitet potpora Sisačko-moslavačke županije za 2020. godinu	36
Tablica 11: Broj zemljišta predviđenih za poduzetničke zone na području Sisačko-moslavačke županije	40
Tablica 12: Rezultati poduzetnika Sisačko-moslavačke županije u 2017. i 2018. godini	43

Popis grafikona

Grafikon: 1: Broja stanovnika Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine	19
Grafikon: 2: Migracija stanovništva Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 2007. do 2019. godine	20
Grafikon: 3: Stanovništvo Sisačko-moslavačke županije prema starosti u 2018. i 2019. godini	21
Grafikon: 4: Broj zaposlenih muškaraca u poslovnim subjektim u promatranom razdoblju .	31
Grafikon: 5: Broj zaposlenih žena u poslovnim subjektim u promatranom razdoblju	31

Popis slika

Slika 1: Plan budućeg kampusa za razvoj video igara u Novskoj	40
Slika 2: Plan poduzetničke zone Marof u Lekeniku	42

Životopis

Curriculum vitae

PERSONAL INFORMATION

Lara Galić

Tina Ujevića 15, 44000 Sisak (Croatia)
 +385 91 5216970
 lara.galic.lg@gmail.com
 www.linkedin.com/in/lara-galic-76003113a

WORK EXPERIENCE

10/06/2017–14/02/2020 **Audit assistant**
Mazars Croatia, Zagreb (Croatia)

EDUCATION AND TRAINING

01/10/2014–30/09/2016 **University Specialist of Accounting and Finance**
Faculty of Economics & Business - Zagreb, Zagreb (Croatia)

PERSONAL SKILLS

Mother tongue(s) Croatian

Foreign language(s)

	UNDERSTANDING		SPEAKING		WRITING
	Listening	Reading	Spoken interaction	Spoken production	
English	C2	C1	C1	C1	C1
German	A1	A1	A1	A1	A1
Russian	A1	A1	A1	A1	A1

Levels: A1 and A2: Basic user - B1 and B2: Independent user - C1 and C2: Proficient user
Common European Framework of Reference for Languages

Other skills
- boat skipper
- member of the Hunting Association
- member of the association for conservation and environmental protection

Driving licence B